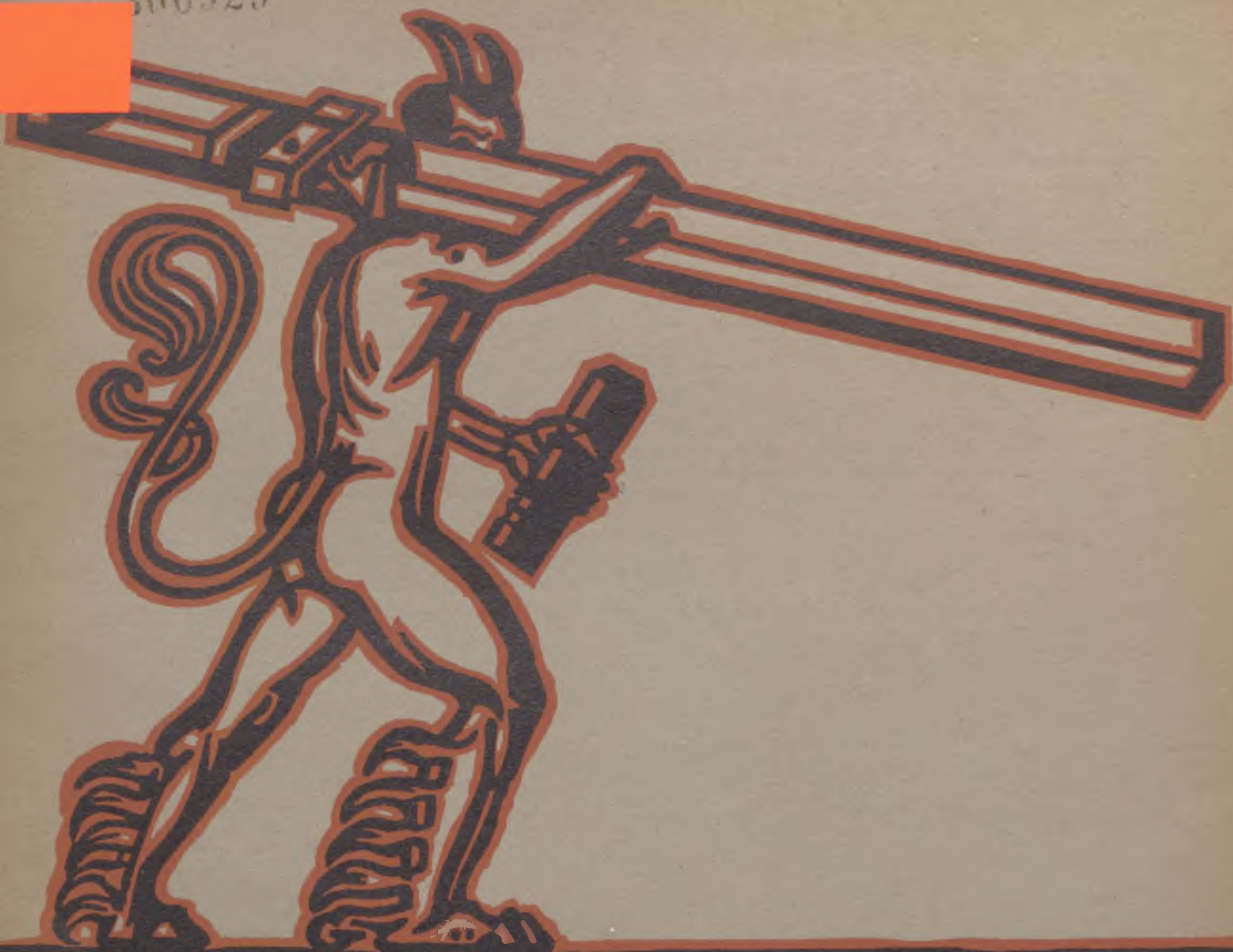

306929

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK
SZÁMÁRA. MEGJELENIK MINDEN HÓ VÉGÉN
FELELŐS SZERKESZTŐ: WANKO VILMOS
A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK
ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRE KI-
ADÁSA. SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST VIII
CONTI-UTCA 4. SZ. VILÁGOSSÁG-NYOMDA
4. SZÁM. 1914. ÉVI ÁPRILIS HÓ

GRAFIKAI SZEMLE

Graphische Revue

Monatfachzeitschrift für sämtliche graphische Zweige. Offizielles Organ des Fachklubs der Ungarländischen Buchdrucker und verwandter Berufe. Vierundzwanzigster Jahrgang. Verantwortlicher Redakteur: Wilhelm Wanko. Bezugsbedingungen: Für Ungarn (ganzjährig) K 10.—, für das Ausland K 12.50. Mit Einbanddecke für Ungarn K 12.—, für das Ausland K 14.50, Einzelnummer für Ungarn K 1.—, für das Ausland K 1.20. Redaktion und Administration: Budapest, VIII. Bez., Conti-utca 4

Grafical Review

professional monthly for the graphic industries. Official paper of the professional society of the workers in bookprinting and kindred industries of Hungary. Volume twentyfourth. Responsible for the Edition: William Wanko. Subscription for twelve months: Hungary: 10 crowns, Abroad: 12.50 crowns. With cover: Hungary: 12 crowns, Abroad: 14.50 crowns. Single copies: Hungary: 1 crown, Abroad: 1.20 crown. Editorial and publishing office: Budapest, VIII. Conti-utca 4, Világosság-nyomda

Revue Grafique

Mensuel professionnel pour les industries graphiques. Organ officiel de la société professionnelle des ouvriers imprimeurs en livres et professions analogues de Hongrie. Vingtquatrième année. Directeur: Guillaume Wanko. Souscription pour un an: Hongrie: 10 couronnes. Étranger: 12.50 couronnes. Avec reliure: Hongrie: 12 couronnes, Étranger: 14.50 couronnes. Le numéro: Hongrie: 1 couronne, Étranger: 1.20 couronne. Rédaction et Administration: Budapest, VIII. Conti-utca 4, Világosság-nyomda

MAGYAR AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

4. SZÁM. 1914. ÉVI ÁPRILIS HÓ. HUSZONNEGYEDIK ÉVFOLYAM. A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRE HIVATALOS LAPJA

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA. FELELŐS SZERKESZTŐ WANKO VILMOS. ELŐFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE 10 KORONA, BEKÖTÉSI TÁBLÁVAL 12 KORONA. EGYES SZÁM ÁRA 1 KORONA. RENDKIVÜLI SZÁM ÁRA 2 KORONA

Lapunk jelen számának hosszabb közleményei a következők: A körév elején. — Horváth István (Kaposvár): Diapozitívek készítése könyvnyomdai uton. — G.: Autotípia és mélynyomás. — Herzog Salamon: A helyesírásról II. — I. G.: Japanaqua-festék. — Bálint Aladár: Művészet köréből. — A könyvnyomtató munkaköréből: A betűanyag oxidálódása. — Reklámbélyegkiállítás. — Nyomatástechnikai feljegyzések: Stanióllal vagy más fémmel bevont papír nyomása. — Lakkozott nyomtatványok. — Dz.: Formamosószerkekről. — A gépszedés köréből: Fémregulátor. — h.: A gépszédők alkonya.

A KÖRÉV ELEJÉN

Körünk rendes évi közgyűlését március hó 30-án tartottuk meg tagtársaink élénk részvételével. A közgyűlés lefolyása csendes és a Szakkörhöz méltóan komoly lefolyású volt. *A közgyűlés egyhangulag és hozzászólás nélkül vette tudomásul az évi jelentéseket s elfogadta a választmányok az alapszabályok módosítására és a kaposvári helyi csoport indítványára vonatkozó javaslatait.*

Mindezekre való tekintettel — helykimelés céljából — feleslegesnek tartjuk a közgyűlés jegyzőkönyvét leközölni. Elég ha utalunk lapunk jelen számában közzétett három választmányi ülés jegyzőkönyvére és lapunk multhavi számának vezércikkére, amelyek a közgyűlés elé terjesztett és ott elfogadott ügyeket eléggé megvilágítják.

Abból a körülményből, hogy a Szakkör legutóbbi három-négy évi közgyűlései olyan sima lefolyásúak voltak, arra következtethetünk, hogy a Szakkör jelenlegi fejlődési iránya és működése tökéletesen célirányos és hogy a tagtársak ennek tudatában vannak. Ezt különben igazolta a közelmúltban lezajlott országos taggyűjtő mozgalmunk is, amelynek gyümölcse: *1000 új tag.*

Meg vagyunk arról győződve, hogy taggyűjtő mozgalmunkkal semmiesetre sem értünk volna el ilyen szép eredményt, ha magával a Szakkör működésével nem igazoltuk volna a szakmai oktatás fejlesztésének fontosságát, szükségességét.

Ez alkalommal — szokásunkhoz híven — e helyen is jelezni fogjuk, mi a működési tervünk a jövőre nézve és mi lehet az újonnan megválasztott vezetőség és választmány legközelebbi feladata. Szükségesnek tartjuk ezt egyrészt, hogy a tagtársakat tájékoztassuk céljaink felől, másrészt, hogy a megválasztottak elé tárjuk a rájuk váró komoly munka méreteit; hogy *figyelmeztessük őket arra, miszerint a most következő körévben az eddigieknél sokkal intenzívebb munkálkodást kell kifejteni minden egyes vezetőségi és választmányi tagnak, mert céljaink és feladataink elérése érdekében a rendelkezésünkre álló munkaerők teljes kihasználására kell törekednünk.*

Az új választmány legfőbb feladata a *körtagok*

számának növelése, ami egyértelmű a *Kör anyagi helyzetének teljes tisztázásával és megerősítésével.* Erre igen nagy szükség van, mert hiszen működésünk fejlesztését csakis úgy tudjuk biztosítani, ha anyagi tekintetben teljesen rendezett állapotokat teremtünk.

A körtagok számának növelése azonban nemcsak ezért szükséges, hanem azért is, hogy ezzel elhatározó és döntő befolyású lépést tegyünk a *Szakkörnek a Szak-egyesülettel való fúziója felé.*

E három feladat: a Körnek taglétszám és anyagi erő tekintetében való megerősítése és a Szak-egyesülettel való fúzió előkészítése szorosan egymásba fűződik, mert a tagok számának lényeges növelése által könnyebben megvalósíthatóvá válik a fúzió kérdése, másrészt, mert eddigi tapasztalataink szerint meg vagyunk győződve arról, hogy ha taggyűjtő akciónkat a fúzió jelszavával indítjuk meg, akkor könnyebben elérjük célunkat: a lényeges tagszaporulatot és az anyagi megerősödést.

Nagy fontosságot tulajdonítunk annak, hogy ezt a szándékunkat megvalósítsuk. Egy a legutóbbinál is *nagyobbarányu taggyűjtő agitáció szervezése* tehát programunk legfontosabb pontja. A legközelebbi kongresszusra — amikor is ez az ügy újból napirendre kerülhet — már nem sok időnk van; ezt alaposan ki kell használnunk és gondoskodnunk kell arról, hogy a fúzió ügyével már most is behatóan foglalkozzunk és megtegyük azokat az előkészítő munkálatokat, amelyek sikerre vezethetnek.

A taggyűjtő agitáció alapos előkészítése az e célból kiküldött bizottság feladata s ez bizonyára talál módot arra, hogy az akciót olyan mederben folytassa le, amely az eredményt biztosítja.

Feladataink másik része: *a szakmai oktatás fejlesztése* nem kevésbé fontos az előbb említett feladatoknál, mert annak lelkiismeretes elvégzése nagyban hozzájárulhat a taggyűjtés sikeréhez.

A szakmai oktatás ellátása lapunk szerkesztőségének és a Kör szakbizottságának, nemkülönben az irodalmi bizottság közvetlen hatáskörébe tartozik. Ezeknek tagjai kötelesek gondoskodni a *fővárosi és vidéki szaktanfolyamok, szakelőadások és kiállítások rendezéséről; a vidéki szakelőadások szövegkönyveinek megszerkesztéséről, a vándorkiállítások anyagának összeválogatásáról, a pályázatok kiírásáról és az ő kötelességük a Grafikai Szemle színvonalát és gyakorlatias irányát is fejleszteni.*

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy e bizottságok tagjaira nagy és nehéz feladatok megoldása hárul; hogy többet ne említsünk, csak a vidéki helyi csoportok most megindult szakfejlesztő működésére utalunk. Majdnem minden helyi csoportban szaktanfolyamok, előadásorozatok, kiállítások, pályázatok és vitasték rendezését vették tervbe s ezeknek előkészítése, megvalósítása és irányítása az *ő kötelességük, amelynek teljesítése alól senki sem kap felmentést.*

Fontos feladata még a választmányoknak a *tanoncoktatás ügyének rendezése* is. E feladatnál két irányban szükséges a Szakkör fellépése, illetve közreműkö-

dése. Elsősorban oda kell hatnia, hogy a *hivatalos iskolai tanoncoktatás* ügyének rendezése ne kessen soká s ez ügyben karöltve kell eljárnia a főnökegyesülettel és a Grafikus Művezetők Egyesületével, amennyiben a kezdeményező lépéseket is ezekkel együttesen tettük meg. E kérdés elintézésébe beleszólni, avagy azt megsürgetni: most van a legjobb alkalom, most, amikor az ügy rendezését a tanoncok is sürgették. Másodsorban lapunk *tanoncelőfizetői* részére tervbevett *tanfolyamok* rendszeresítése vár megoldásra; ezt azonban csak akkor lehet megvalósítani, ha ez ügyben alapos tanulmányokat folytatunk a tanoncok bevonása és oktatása szempontjából.

A megvalósításra váró fontos feladatok közé sorolhatjuk az *ügykezelési szabályzat* megalkotását, amelynek révén a vidéki helyicsoportok működését és a központtal való érintkezését óhajtjuk megkönnyíteni. Végül a jelenlegi választmánynak a feladata gondoskodni arról, hogy a *Grafikai Szemle megindításának 25 éves jubileumát* méltóképpen megünnepelhessük. Jó véletlen, hogy ez az évforduló egy kongresszusi évre esik s úgy hisszük, jobb alkalmat nem is kell keresni a méltó megünneplésre, mint a kongresszus idejét, amikor az ország minden részéből itt lesznek a kiválasztottak.

* * *

Egyelőre csak ennyit sorolunk fel a magunk elé tűzött és okvetlenül megvalósítandó feladatok közül, de úgy hisszük, hogy ezeknek elvégzése is erős próbára teszi a választmány és vezetőség tagjainak ambícióját. Reméljük, hogy feladatainkat jól elvégezzük s céljainkat elérjük. Bizunk abban, hogy munkánkban állandóan serkenteni fog tagjaink buzgósága és kitartása, mert enélkül a Szakkörre és a szervezetre nézve egyaránt fontos működést aligha tudnánk felmutatni.

DIAPOZITIVÉK KÉSZÍTÉSE KÖNYVNYOMDAI UTON

A Grafikai Szemle hasábjain gyakran látnak napvilágot olyan kétségekívül értékes szakcikkek, amelyek az ötlettel, a *gyakorlati értékkel bíró ötlettel* foglalkoznak vagy azzal állnak összefüggésben. Az ilyen cikkeknek megértő publikuma is szokott lenni és vagy helyeslik az eszmét vagy elvetik, aszerint, amint kinek milyen az izlése vagy miképpen mérlegeli az ő szaktudásában az egész „ügyet”. És mivel minden embernek megvan a maga jó és rossz izlése és mivel de gustibus non est disputandum: — a kétségekívül gyakorlati értékkel bíró ötlet felett nem is kell vitatkozni, mert ennek is az *izlés* a szülőanyja.

Es mármint, hogy ennyire jutottunk, elmondom e lap olvasóinak egy ötletemet, amely — szerintem — egy kis gyakorlati értékkel is bír, ha a felette megértő és érdeklődő ember gondolkodni fog.

Mint *minden* iránt érdeklődő ember, gyakran megfordulok a „mozi” vetítőkamrájában. Minden apró-cseprő dolgot szeretek alaposan meg szemlélni, megvizsgálni és gondolkodni azon, hogy vajon mi miért van, mi a vele való cél; nem lehetne-e másképpen, jobban praktikusabban, a célnak megfelelőbben csinálni valamit, valamilyen dolgot. Ilyetén szemlélődésem folyamán elibém és a kezembe kerültek a vetítőkamra diaposítívjei is. Ezek a diaposítívok arról nevezetesen, hogy sem nem szépek, sem nem jók és még kevésbé praktikusak. A feliratuk sablonos: „Következő kép 5. szám.” stb. Többnyire egy női fejet vagy valami mosolygós kis gyermeket ábrázol.

A mozi vetítógépe tudvalevőleg rendkívüli hőt fejleszt. Erős árammal dolgoznak, azonkívül a fény kon-

centrálására hatalmas üveglencsék szolgálnak, amelyek bizony nemcsak a fényt erősítik, de magát a meleget is. Ugy összpontosul tehát egy igen kis pontra a hőség, hogy ha egy rövid kis pillanatra megállítanak a film forgatására szolgáló kis motort, a film nyomban meggyulladna. Ez azonban nem történhetik meg, mert a film oly gyorsan elsiklik a fény- és gyújtó előtt, hogy még csak meleg sem érhet hozzá. Más a helyzet azonban az állóképeknél, az úgynevezett diaposítívoknál.

A moziban vetítésre kerülő diaposítívok élete igen rövid. Ha nem nagyon vigyáznak rá, akkor 1–2 heti használat után elrepednek. Ez pedig sokszor a legnagyobb vigyázat mellett is bekövetkezik. Téli időben, ha a vékony üveglemez hideg állapotban teszik bele a vetítőkeretbe — ha *hideg* a lemez, úgy az azonnal elreped. Ha pedig vetítés után kerül hideg helyre, akkor is könnyen elrepedhet.

Mindezeket mérlegelve, igen érdekelt a dolog, miképpen lehetne valami olyan dolgot kieszelni, ami a diaposítívok ilyen elrepedését csökkentené. Kutattam, kerestem és kutatásaim során végre is eljutottam — a könyvnyomtatásig. Azt már tudtam, hogy a moziban ma már nemcsak a következő képek számát vetítik, hanem a legkülönbözőbb üzleti és kereskedelmi reklámokat, sporteredményeket, pontos időt, időjósást, stb-t is. De ezek a vetített rajzok és betűk olyan pocsekül és művészietlenül vannak összeeszkábálva, hogy az egyenesen botrány.

Két okból fontos tehát hosszú kísérletem eredménye. Egyrészt, hogy az üveglemez esetleges elrepedésénél maga a szöveg és rajz szeretlen maradjon és hogy az igen olcsón, könyvnyomdai uton is előállítható legyen.

A dolog egyszerű, a nyomdai makulatura helyesebben mondva: „lehuzódás elvén” alapul. Könnyebb megértés céljából hosszabb magyarázattal fogok szolgálni.

Kiszedünk egy bizonyos nagyságszerinti formátumot erős, markáns betűkből. A hozzávaló dísznek vagy vonalnak is vastagnak kell lennie, mert különben a levonaton egyébként jól festő, de vékonybetűs szedés 10–15–20 méternyi távolságra vetítve egészen vékony, legtöbb esetben olvashatatlan lesz. A szédést tégyes sajtóba emeltetjük be, jól kiegyengetteljük, aztán 2–3 izben magára a gép felhuzatára (Kaschierung) huzzuk le, mely művelet után beteszünk egy teljesen átlátszó vagy áttetsző papirlapot és lenyomatot csinálunk. *Minden egyes példány lehuzása előtt 2–3 izben a felhuzatra kell előbb nyomtatni*, mert ez az egész eljárás alapja. Ez azért szükséges, hogy a levonat *hátsó oldalán* is éppen olyan jó legyen a levonat, mint az első. Minél átlátszóbb papírra (ennek a célnak legjobban megfelel a teljesen áttetsző másolópapír is) és minél fedőbb festékkel nyomunk, annál tökéletesebb lesz a levonat és annál jobban lehet vetítési célra használni.

Mármint lássuk a következőket: A vetítésnél használt üveglemezre a szöveget vagy ábrát rendszerint fotografiai eljárás útján viszik át. Az üveglemez nagysága nem egészen egyforma. Általában 5×7–6×9–9×12 cm között ingadozik. Leginkább a 6×9 cm nagyság használatos. Ezért tehát a szédést ennek a lemez nagyságnak a méretein *belül* kell előállítani. Természetesen ezt nem úgy kell érteni, hogy pont ekkora nagyságu szédést kell csinálni. Ellenkezőleg! Ebben az 5×7–6×9–9×12 cm nagyságu területben szabadon gazdálkodhat a legszínesebb fantázia is. Ötletes ember ekkora helyen rengeteg elméséget, hasznos szédést, ügyes reklámot produkálhat. Lehet a szédést igen kicsinyre szedni, széles, nagy margót hagyva a széleknél, ami a vetítésnél fehér marad és pompásan érvényesíti a nagy fehér margó közepén elhelyezett reklámot.

A fekete festéket ajánlom legjobban, mivel ez bocsát át legkevesebb fényt, de ha jól fedő színes festékünk van, ezt is lehet alkalmazni. Esetleg többszínű is lehet a vetítendő nyomtatvány.

Végezetül még megjegyzem, hogy a levonatokat megszáradásuk után a megfelelő lemeznagyságra vágjuk, két igen vékony, hibátlan üveglemez közé tesszük és a négy szélét finoman összeragasztjuk.

Ha aztán az üveg a nagy hőség vagy hirtelen lehűlés következtében elreped, a levonat még így sem sértődik meg, az üres, tiszta üveg pedig egyszerűen bármikor kicserélhető.

HORVÁTH ISTVÁN, Kaposvár

AUTOTIPIA- ÉS MÉLY- NYOMÁS

Bárhova tekintünk, a szaklapok mind telve vannak részben a mélynyomást tárgyaló közleményekkel és a mélynyomással eddig elért eredményeket demonstráló mellékletekkel. Alig van ma már nyomdász, aki ezzel az eljárással előállított képeket ne ismerné.

Természetes, hogy a számtalan közlemény hatásaként szakkörökben élénk véleménycsere indult meg, mennyiben lesz hatása a mélynyomásnak az autotipia-képekre és mennyiben lesz képes ez az autotipia-munkát elhódítani. Sokak véleménye szerint egyelőre nem állítható határozottsággal, hogy belátható időn belül ez a körülmény bekövetkezik. Az autotipia-nyomatok tökéletessége s az új mélynyomás a versenyben még nagyon egyenlőtlen erejűek.

Bizonyos, hogy a mélynyomással előállított képek művészi hatásuk, minek oka a majdnem láthatatlan raszterben s a képek sajátos mélységében keresendő, mégis az az élesség, amellyel az autotipia bír, a mélynyomásnál eddig még nem volt tapasztalható. A kép élessége azonban nagyon fontos körülmény sok nyomtatványnál, úgy hogy emiatt ezidőszert alig kell tartanunk attól, hogy a mélynyomás az autotipia alkalmazását visszaszorítsa.

A technikai fametszet kénytelen volt az autotipiának lépésről-lépésre helyet engedni, bár a fametszet sajátosságánál és különösen éles voltánál fogva aligha fog kihalni. Az autotipia, támogatva szakszerű retussal, ma is versenyben áll a fametszettel. Csakis teljes erőfeszítéssel vagyunk képesek az autotipiában azt elérni, ami a fametszethél a dolog természetében rejlik. És — szerintem — ez az a pont, amely a mélynyomás versenyének utját állja. Magáról a színes mélynyomásról ezidőszert ma még alig mondható vélemény. Meg kell ugyanis várnunk, hogy kisebb képek nyomására is oly kifogástalanul alkalmas-e. Aki egy költséges mélynyomási felszerelés beszerzésére szánja magát, bizonyára el fog követni mindent, hogy lehetőleg tökéleteset produkáljon.

A mélynyomás munkaterét lényegében az újság-illusztrációkban, képeslevelezőlapok és művészi képanyomatok előállításában fogja találni. Fürdőhelyek prospektusainak és ehhez hasonló nyomtatványok előállítására jó lesz a mélynyomás, mert tájképek reprodukálására kiválóan alkalmas, éppen úgy zongora-, cipő- vagy automobilyár arjegyzékének nyomására is, semmiesetre azonban technikai gépek képeinek és általában olyan munkák sokszorosítására, amelyeknél a képek teljes pontosságukban kell hogy feltüntetessenek. A különböző nyomtatástechnikai eljárások versenyének előnye mindazonáltal tagadhatatlanok. Az erők a legtökéletesebb elérésére sarkaltatnak, ami csakis a grafikai ipar hasznára és tekintélyének növelésére szolgál. Emlékezzünk csak a litografiára. Amikor ez, de különösen a színes könyvnyomás teljesen lejáróban

volt s a hiányosan képzett munkaerők folytán szakkörökben bizalmatlanul tekintettek a litografia termékeire, a három- és négyszínyomás hódított teret. Tudjuk azonban, hogy a legszebb háromszínyomat sem közelíti meg szépség tekintetében a színes könyvnyomatot. Es hiába volt minden siránkozás, a litografianak idejében jobb utra kellett térnie, aminek eredménye a mai munkában meg is látszik.

Ugyanez a helyzet az autotipianyomásnál. Ha az erőket a legnagyobb erő kifejtésre sarkaljuk, az eredmény meglepően jó. A kemigrafus és illusztrációnyomó megértő együttműködésre olyan képeket teremt, amelyek hatásukban legalább is olyanok, mint a mélynyomással előállítottak.

A kemigrafianak rendelkezésére állanak mindazok az eszközök, hogy a legtökéletesebbet szállítsák s ha a közelmúltban olyan hangok hallatszottak is, mintha ennek az iparnak a szállítóképessége visszafejlődött volna, ma ezt az állítást megdönti az a tény, hogy a kemigrafiai cégek az egyéb grafikai sokszorosító eljárásokkal való versenyképességük fentartása végett kénytelenek lesznek ezután is szállítóképességük javát rendelkezésünkre bocsátani.

Kezeinkbe kerülő képesárjegyzékek és egyebek szemlélésekor csodálkozunk kell néha egy-egy autotipia tökéletességén, amelyek nem ritkán élesség dolgában az eredeti fényképnek miben sem állanak mögöttes. Ebből megállapítható, hogy olyan munkáknál, ahol súlyt helyeznek a képesábrázolatok éles és tökéletes voltára, ott a mélynyomás az autotipiával nem veheti fel sikeresen a versenyt. Egyébként pedig — az eddigiekből ítélve — a mélynyomás aligha lesz valamilyen is olcsóbb, mint az autotipianyomás, technikai kivétel tekintetében pedig olyan nehézségek állanak elő, amelyek az autotipianyomásonál teljesen ismeretlenek.

Mindazonáltal ajánlatos úgy a nyomdásznak, mint a kemigrafusnak, nyílt szemekkel, ébren szemlélődni, nehogy olyan állításokat legyen kénytelen igazságként elfogadni, amelyek nem állják meg helyüket. Ha az autotipia körül érdekelt minden szakember ugyanis tudásának javát igyekszik adni, nincs okunk tartani attól, hogy a jövőben a mélynyomás a könyvnyomtatás munkalehetőségét szűkíteni fogja. G.

A HELYESÍRÁSRÓL

II. A nyelvtanárok maguk is számtalan esetben ellentétes véleményen vannak valamely szó helyesírása felől. Mi nyomdászok azonban nem vagyunk hivatva arra, hogy eldöntsük: tulajdonképpen melyik nézet is a helyes. Ilyenkor leghelyesebb, ha legalább egy nyomdaüzemben egyformán szedjük a kérdéses szavakat. De minthogy ma már van olyan segédkönyvünk — Horváth Endre könyve —, amelyre támaszkodhatunk, ajánlatos, hogy egyöntetűen aszerint szedjük azokat a szavakat, amelyek iránt kétségben vagyunk. Ilyen vitás szó a *fellebbezés* is. A nyelvészek egy része *fellebbezést* ír, míg a másik része két *l* betűvel írja, úgy magyarázván ezt, hogy ez a *feljebbez* szó helyesbitése. Ebben a szóban ugyanis a *j* betű *l*-lé változik át. Ez utóbbi felfogást tette magáévá az említett könyv is. Tehát az egyöntetűség kedvéért *fellebbezést* szedjük.

Vitatkoznak szaktársi körökben a *fenn* összetételével is. Magam is emlékszem arra a sokszor megismételt szabályra, hogy ezeknél a szavaknál mássalhangzó előtt egy *n*-et kell szedni. Például: fentartani, fenmaradni, benszülött stb. Ezt a szabályt azonban sokan úgy értelmezik, hogy ha *l* betű van az *n* után, akkor kell csak egy *n* betűvel írni ezeket a szavakat: *bent, kint, fent, lent* stb. De ha az előbbi szavakat igeikötők gyanánt használjuk, akkor két *n*-nel írjuk

ezeket helyesen: *fennforgó, fennsik, fenntartás, fennállás, bennszülött, künnrekedt*; ellenben: *bentrekedt, sentemlitett*; továbbá: *benső, fenséges* stb.

Régi szabály, hogy azok az idegen főnevek, melyek, o-val végződnek, ezt az o-t meghosszabbítják, ha magyar ragot helyezünk melléje. Például: Chicago — Chicagóban, Montenegro — Montenegrót megtámadták; milyen rosszul hatott a szemre is — pedig hosszan ejtjük ki —, mikor a lapokban így szedték annak idején a négy-ötcsicerós címet: *Montenegrót megtámadták!* Eppen ilyen helytelenül szedték egy nagy plakáton óriási betűkből: *N. N. táncitanító tangot tanít.* Mintha *tang* lenne a szó maga és *ot* a tárgyrag lenne. A *tangó* szó magában véve is hosszú ó-val szedendő, mert máris meghonosodott és így is ejtjük ki, de ha nem is volna így, a *t* tárgyrag az ó-t kívánja. Egészen más, ha a magyar ragot elválasztójellel (divizzel) kötjük az idegen szóhoz: Galeotto-nak igaza volt, Milano-ban, Vecchia-ban tartózkodik. Hacsak a szerző nem ragaszkodik ehhez, helyesebb, ha Galeottónak, Milanóban, Vecchiában stb. szedjük. A latinus ortográfiával szedendő tudományos műveknél a főnevek végén levő magánhangzót a rag nem magyarosítja meg, hanem a ragot divizzel kapcsoljuk a főnévhez.

A német nyelv hatása alatt sokan visszaélnék a vessző (,) használatával. Oda is vesszőt tesznek, ahol a magyar nyelvben felesleges. Azonban ilyen helyeken kezdik már kihagyni: *ugy hogy; anélkül hogy; a vagy* szó előtt, ha az *köt; a mint* szó előtt. Azért elég helytelenül itt-ott találkozunk még ilyen esetekben is a vesszővel: jó, vagy rossz, Nagy István, mint elnök vett részt stb. Polónyi Dezső, országgyűlési képviselő, is megjelent. Vasárnap, e hó 29-én, meglátogatja rokonait. Egy angol tudós, Turner tanár, kiszámította... Mindenki láthatja, hogy a kövérrel szedett vesszők feleslegesek és így kihagyandók. A dátumok közelebbi megjelölését és a közbevetett mondatokat kivéve, már a német nyelvben sem használják a fenti esetekben a vesszőt. Sok író a jóhangzás kedvéért kihagyja a *hogy* szót az alábbi helyeken, de a vesszőt azért oda kell tennünk: kérdés, (hogy) mi van a csomagban: sokan azt hiszik, fölig tejfel; nem tudom, miként fogják ezt megoldani stb.

Bár sokhelyütt kihagyják, vesszőt kell még tenni a következő esetekben is: Sajnálom, uram, nem tehetek másképp. Nézd csak, Sándor, mi ez? Nem kényszerítlek, barátom. Most, munkástársaim, cselekedjünk! stb.

Azt hiszem, nem lesz hiábavalóság, ha a többi írásjel helyes alkalmazásával is foglalkozunk. Helyszűke miatt azonban a hibás elhelyezésektől eltekintek és csak olyan példákat hozok fel, amelyekből megláthatjuk, *hogyan kell* ezeket elhelyezni. Még mindig elég hiba esik az idézőjel elhelyezése körül, tehát nézzük előbb ezt: A vers címe: „Ébredjetek!” — Így ír a „Magyarország”. — Tudjátok, kik a „hazátlan bitangok”? — Párbeszédeknel, ahol még nem szorította ki az idézőjelet a megfelelőbb minusz: „Igen.” — „Sokat szenvedtem”, mondja az öreg. — A közmondás azt tartja: „Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok.” stb.

A zárjelre nézve hasonló szabályok mérvadók: Nagy hibát követett el (megjegyzem, ezt a hibát az ő helyzetében mindenki elkövette volna) azzal, hogy... vagy: (megjegyzem stb. volna), de megbűnhődött. Azok (akik tudniillik már elutaztak) mind derék emberek voltak. (Az *azok* szó mellé a közvetlenül utána következő *akik* visszaható névmás ellenére sem kell vesszőt tenni, mert a zárjelben levő részt — ebből a szempontból — úgy kell tekintenünk, mintha ott sem volna.) A következő állomás Gödöllő (Budapesttől egy-óránnyira). „Az élet szappanbuborék.” (Petőfi.) — („La robe rouge” [A piros talár]. Irta stb., stb.) — Vannak például zárjelek közé szedett apróbb közlemények

címei (slágersorok lapoknál): (Hogyan ápoljuk a szegfűt [dianthus]?) stb.

Ha a közbevetett mondatot vagy szót minuszok közé szedjük, akkor a minuszok olyan elbánás alá kerülnek, mint a zárjelek. Vagyis ha a minusz után következő szöveg szerint vesszőt is kell tennünk, akkor ezt a vesszőt éppen úgy a minusz után kell tenni, mint azt a zárjel után tesszük és nem előtte. Például: Olvasóink tudják — hiszen már többször irtunk róla —, hogy... A párbeszédeknel — hacsak a mondat szerkezete nem kívánja — teljesen feleslegesek a vesszők, ha a szerző magyarázata minuszok között van. Például: — Tehát — mondta — ezek azok az emberek.

— Ezekkel az urakkal — itt gunyosan nyomta meg a szót — majd még diskurálok.

Nem helyes, ha vesszőt is, minuszt is használunk.

— Nem megyek, — kiáltá dühösen, — menjen egyedül!

Helyesen így szedünk:

— Nem megyek! — kiáltá dühösen. — Menjen egyedül.

— Meg vagyok elégedve — jelentette ki öntelten —, mert kívánságom teljesült.

Gyakran tévesztik össze egymással a *birni* és a *lenni* segédige feltételes alakját: a *volna* és a *lenne* szavakat. Ezt legelőnkebben bizonyítja ennek a cikksorozatnak a mult számban megjelent első része, ahol rajtam kívül álló okból bennmaradt: (mintha a segély munka nélkül *volna!*) *lenne* helyett. *Van* (haben) = *volna* valami, pl. pénze, becsülete, szerencséje stb., vagyis *birni* ezeket a dolgokat. *Van* (sein) = *lenne* valami, pl. gazdag, becsületes, szerencsés stb., vagyis ebben az állapotban *lenne*, ha... stb. Jól jegyezzük meg tehát a különbséget, mely e két szó között van. En munka nélkül *lennék*, de adósságom *volna*. Neked millióid *volnának*, ő meg nyomorult koldus *lenne*.

Még néhány példát a szavak egybeszedéséről. Itt is a legjobb mester a helyes nyelvérték. Munkásember, de munkás ember, ha szorgalmas, dolgozó embert akarunk mondani. Egy szóba szedendő: birtokososztály, munkásosztály, dolgozóosztály, de két szóba szedjük, ha valamely uralkodó osztályról, uralkodó kasztról, ha egy dolgozó (és nem henyélő) osztályról beszélünk. Az *i-re* végződő főnévből képzett melléneveket általában külön szedjük az utána következő főnévtől. Például: az egi csata, az esti harangszó stb. Ez így felel meg a nyelvtani szabályoknak. De ezek alól a szabályok alól is vannak kivételek. Ilyenek a köztudatba áment, idővel egybeforrt szavak, melyek egy fogalmat fejeznek ki. Például: napilap, helyi csoport, házirend, haviszemle, égitest, beléptidij stb. Ezekhez sorozhatjuk még: bírálóbizottság, alakulógyűlés, mely utóbbiak két szóban is megállnak helyüket, hiszen a bizottság bírál, a gyűlés megalakul, de mert egy fogalmat fejeznek ki, egybeszedendők. Azonban feltétlenül egy szóba kell szedni ezeket: teljesítőképesség, öntözőcsatorna, vakolászerszám stb., mert hisz a csatorna maga nem öntöz, a szerszám maga nem végzi el a vakolást, ezek csupán eszközök ezekhez a munkákhoz; továbbá rendelőintézet, másolópapír, mert nem az intézet rendel, sem nem a papír másol. Ellenben két szóba szedendő: igavonó állat, gondolkodó ember, tanító írás stb., tudniillik az állat igát von, az ember gondolkodik, az írás tanít stb.

Szerény véleményem szerint nem hangzik jól, ha a szó végén lévő magánhangzót nem idomitjuk a raghoz és így írunk: megélhetéseért, az év végeig stb. Jobban hangzik, ha úgy kiáltunk fel: az ég szerelméért, vagy azt mondjuk: a hét végéig, éppen úgy mint javáért és nem javaért, máig vártunk és nem maig stb.

A sok vitára okot adó és gyakran előforduló hibák rámutatásánál utolsónak hagytam az *azon, ezen* helytelenül használt mutató névmások tárgyalását. Erről már egyszer

ennek a lapnak hasábjain elmondtam véleményemet, de azt hiszem — és példákkal bizonyítom —, nem felesleges ezzel még egyszer foglalkozni. Egy nyomtatvány fekszik előttem, melyből a következő mondatot ragadom ki: „Megállapíthatjuk azon igazságot, hogy ezen viszonyok csakis művészeinkben uralkodnak” stb. Csináljuk meg magyarul ezt a mondatot: Megállapíthatjuk azt az igazságot, hogy ilyen viszonyok csak olyan államokban uralkodnak... stb. Az olvasóra bízom annak megítélését, melyik a helyesebb mondat-szerkesztés. Az *azon*, ezen gyakori használata régies, kuriális stílus benyomását teszi az emberre, amely — ha mindjárt egyetemi tanárok, sőt nyelvészek használják is — *lehetőleg* kerülendő. Szebben hangzik, ha azt mondom: *az a* cél vezérel, mintha azt mondom: *azon* cél vezérel, *ez a* toll, mint ezen toll, *ez a* körte, *ez az* alma, mint ezen percc vagy *azon* papír ott, *azon* asztalon. Ajánlatos, hogy a szedő ezt így szedje: *ez a* papír ott, *azon az* asztalon, *ez a* tábla, *az az* ágy, de: *ezen az* asztalon, *azon az* ágyon stb. Fentebb hangsúlyoztam, hogy lehetőleg kerülendő az *ezen*, *azon* névmások használata, mert bizony túlzásba itt sem szabad mennünk. Van szerző, aki semmi szín alatt sem engedné meg, hogy pl. ezt a mondatát: „Ismérjük azon művészeink buzgóságát”, így változtassuk meg: Ismerjük azoknak a művészeinknek a buzgóságát. Ilyenkor kénytelenek vagyunk a rövidítő *azon* szócskát meghagyni. Nyelvészeink szerint különösen az élő beszédben kerülendő az *azon*, *ezen* névmás, azonban helyes, ha ezt az írásban is elkerüljük. Sokan például rövidség okáért itt is használják az *azon*, *ezen* szókat: *azon* feltétel alatt, *ezen* ágy felett, *azon* ajtó mögött, *azon* dolog körül forog stb., stb. Alig van megrendelő vagy szerző, aki rossz néven venné a szedőtől, ha ezekben az esetekben helyesen így szedne: az alatt (nem *azalatt*) a feltétel alatt, e felett az ágy felett, a mögött az ajtó mögött, a körül a dolog körül stb.

Ha a szedő már a szedésnél elvégzi a két közleményben ismertetett munkát, akkor egyrészt a korrektort kiméli meg felesleges javításoktól, másrészt ő maga is kevesebb időt tölt el a korrektúra megcsinálásával. Szorosan ehhez a tárgyhoz tartozik még a legtöbb irónál tapasztalható helytelen fogalmazás és magyartalan stílus ismertetése, amin a szedő munkája közben is sokat segíthet. Erről azonban majd más alkalommal lesz még szó e lapok hasábjain. Egyelőre a nagyrészt ismert hibák felsorolásával azoknak akartam szolgálni, akiknek még ezeknek a hibáknak megismerésére kezdő létükre nem volt alkalmuk. Remélem, ezt a célt megközelítettem.

HERZOG SALAMON

JAPANAQUA-FESTÉK

A grafikai kifejezőmódok kiválóan szubtilis értékei, melyek mindenekelőtt a fekete-fehér hatás értékelésében s a térelosztás és ritmusban nyugszanak, elsősorban azok által méltányoltatnak, akik más téren tapasztalták, mit követel cél, anyag és technika. Mindinkább gyarapszik azok száma, akik kiváló grafikai termékek iránt érdeklődést mutatnak, de különösen tapasztalható ez az érdeklődés olyan grafikai műveleteknél, amelyek színértékeket részesítenek előnyben, így például a színes fametszet.

A bájos japán fametszetek sok emberben azt az óhajt ébresztették, hogy oly festékekkel bírjon, amelyeknek segítségével ugyanazt a zárt színhatást és különös bájt érhetné el, mint a japánok.

A Deutscher Buch- und Steindruckerei egyik legutóbbi számában a hannoveri Günther Wagner festékgár egyik alkalmazottja, Grabow Vilmos, beszámol kísérleteiről,

melyet nevezett gyár vegyészével folytatott egy olyan kötőszert létrehozására, amelynek segítségével fa- és lino-leummetsetek a japánokéhoz hasonló módon nyomhatók, amit eleinte csak kézi nyomással állítottak elő.

Nem ritkán azonban művészek munkái valamely folyóirat mellékleteként stb. jelennek meg, amikor a művészeknek az a kívánságuk, hogy a tömeges reprodukció a kézi nyomatokhoz hasonló legyen, amiért is egy nyomtatásra alkalmas vízfesték előállításának kérdése várt megoldásra.

Grabow most már ez irányban folytatott nyomtatás-technikai kísérleteket és elsősorban megállapította, hogy galvánok alkalmazása esetén is elérhetőek azok az egyéni jellegzetességek, amelyek a művészek által kultivált kézi nyomásnál szembeűnők. A hosszadalmas, időrabló kísérletek eredményre vezettek s ennek felhasználásával a D. B. u. St. egy fa- és lino-leummetsetekről készült műlapot közölt, amely bizonyosága a kísérletek sikerűltének.

A kísérleteknél szívóképes és félig szívóképes papírt használtak, a legszebb eredményt azonban a valódi japán papíron érték el. Az eredmények által felbátorítva, a festékekkel három- és négy- és többszínű nyomatok előállításával is foglalkoztak. A festékek kiváló transzparens volta biztosítja a kevert színek élénkségét. A festék még a legfényesebb papíron is fénytelenül szárad s a nemesen zárt felületek mindenütt, ahol vízfestmények, tempera-, pasztell- vagy egyéb ehhez hasonló rajztechnikák reprodukálásáról van szó, a legszebb eredményt biztosítják. Ilyen rajzok sokszorosításánál a kencefestékek nem adhatják azt a fénytelen, gyengéd színt, amelyet a vízfestékek által nyerünk.

Az eddigi kísérletek alapján megállapítható, hogy Japanaqua nyomdai festék alkalmazása a gépeken semminemű változást nem kíván. Lehetőleg öreg hengerek használandók, amelyekkel azelőtt kencek festékek nyomattak, szesszel alaposan megtisztítjuk és formalinnal bedörzsöljük ezeket. Nyomdai Japanaqua-festékek nyomására a Berger és Wirth cég „Troppenmassa” elnevezés alatt egy erre különösen alkalmas hengeranyagot hozott forgalomba. A Japanaqua-festékek a hengerekről természetesen vízzel távolítandók el. Ha a festékeknek higitása válik szükségessé, e célra glicerin használandó. Különböen pedig e nyomtatási eljárásra is áll az, hogy ezen új festékek helyes és eredményes feldolgozása is gyakorlati tapasztalatokat igényel, e néhány utbaigazítás azonban mindenestre szükséges ahhoz, hogy valahogyan hozzáfoghassunk. Vajha a Japanaqua-festék használata a grafikai művészet gazdagodására vezetne!

I. G.

MŰVÉSZET KÖRÉBŐL

Tavaszi tárlat. Az emberek — e javíthatatlan optimisták — tavaszról-tavasza, télről-télre azzal az elhatározással vagy hittel (e két szó közül mindenki szabadon választhatja a neki megfelelőt) vágnak neki a műcsarnoki dzsungelnek, hogy a bozótból majd csak kifürkésznek ha nem is tulságosan sok, de legalább tisztességes számú képet és szobrot. Évről-évre csaldónak a műcsarnoki tárlatok erőslábu, erős idegzetű vándorai, de azért megszokásból vagy mert talán a kiállítások hosszu időközeiben elfelejtik az előbbi tárlat unalmát, ismét megjelennek és ismét megállapítják magukban, hogy művészetről kis mértékben, legfeljebb iparűzésről, eladási alkalomról, vásárról van szó akár a tavaszi, akár a téli tárlatokon.

A most megnyílt tavaszi tárlat anyaga, ha lehet, még gyengébb mint az előző tárlatok anyaga. Ferenczy Károly, Perlot Csaba Vilmos képein kívül alig van kép, mely megállítaná az embert. Rég eljátszott melo-

diákat nyekeregnek az elfásult piktorok, új eszmék felvetése, megkezdés helyett mindegyikük arra törekszik, hogy a vásárlóközönség csekély izlésének megfelelő, tetszetős, könnyen eladható képeket vigyen a piacra. A tárlat kizárólagos értéke az építészeti csoport kiállított terveiben, épületfotografiáiban rejlik. Néhány kitűnő építőművészünk igazán európai színvonalon álló munkássága magasan felette áll mindannak, amit a tárlat többi résztvevője produkált. Lechner Ödön, Vágó József, Málnai Béla, Janszky Béla, Földes és Scheiber tervei örömmel tölthetnek el mindenkit, akit csak kissé is érdekel építőművészetünk fejlődése.

Munkácsy Mihály ötven évvel ezelőtt vett részt először egy kiállításon. Az Ernst-muzeum nagyszabású kiállítással idézi fel az emberek emlékezetében a félszázados évfordulót. Munkácsy művészete megérdemli ezt az emlékeztetést. Pályájának szédületes ívben való emelkedése, hirtelen megtörése tipikusan jellemzi a hatalmas tüzzel lobogó, erővel, feszültséggel utnak induló, de a távolbanyuló, megalapozott kultúra híján az élet iramát nem bíró tehetséget. Munkácsy Mihály gyönyörű példánya az ősi ösztönöktől hajtott csupaérzésembernek, aki a pillanat ihletettségében többet, nagyobbat bír átfogni, az élet igazibb, mélyebb tartalmát fejezi ki művészetével, mint ezer meg ezer folyton tanuló, izzadó ember együttvéve. De kritikája nincs, aminthogy az ilyen szüntelenül tűzben emésztődő temperamentumnak nem is lehet kritikája. Zseniális alkotások mellett szégyenletesen gyatra munkákat izzad ki magából. Az Ernst-muzeumban kiállított képei között több elsőrangú tanulmány látható. 1873-ból származó tájképe, alvó asszonya elragadó. Ecce Homo-ja már a megrokkant emberroncs vergődése. Szalonképei a napi termelés felületes játéka. Még egyet. Nézzük meg ezt a kiállítást, aztán menjünk ki a Szépművészeti Múzeumba és a Munkácsy-teremben töltsünk el két-három órát. Nem látjuk kárát e kirándulásnak.

Céhbüliek. Régi emberek új társasága. Állítólag azért alakultak, hogy a művészek között dúló széthuzást, pártoskodást megszüntessék. A sok frakciót úgy akarják egybeolvasztani, hogy a *frakciók számát eggyel megszorítják.*

De úgy-e, ez nem fontos? Mert a legfontosabb az, hogy az urak jól festenek-e? Ez az, amire nem tudok határozott igennel felelni. Hát akkor miért álltak össze és miért nevezték el magukat nagy büszkén *Céhbülieknek?* Ezt sem tudom. Talán ők maguk sem tudják. Vagy ha tudják, akkor bizonyára mást válaszolnának, mint amit kérdeznek tőlük. Már pedig a művészetben kétszeresen fontos az őszinteség.

Biró Mihály állatkerti plakátja. Biró Mihály nevét, művészetét, felesleges ismertetni e helyen. Új plakátjáról csak annyit: hogy kitűnő rajzával, színeinek harmonizálásával, messze magasan áll minden plakát-nak, ami az utcán látható. Egyszerűség, suly, tömörség. Ezt a három jelzőt illeszttem még e jellemzés mellé.

BÁLINT ALADÁR

A KÖNYVNYOMTATÓ MUNKAKÖRÉBŐL

A *betűanyag oxidálódásának* az irodalma kötetekre menő, mégis még ma sincs határozottsággal megállapítva e jelenség oka. Egyesek az ötvözet összeállításában, mások a nedvesség behatásában keresik a hibát. Több német elsőrangú vegyész a betűk oxidálódásának mibenlétét megállapítandó, ismét vizsgálatot

indított s ennek eredményét a „Zeitschrift für angewandte Chemie“ egyik legutóbbi számában ismertetik. Eszerint a betűk oxidálódhatóságának feltétele nem azok vegyi összetétele, hanem inkább az öntés és tisztításuk módjában keresendő. Hólyagos, likacsos öntés elősegíti a nedvességnek a betűkbe való behatolását és ennek folytán az oxidálódást. Az oxidálódásnak sokszor a betűknek nedves helyen való tartása is oka lehet. Ajánlják végül, hogy a betűk tisztításánál víz és nátron-lug ne használtassék, hanem inkább terpentín, petroleum stb.

Reklámbélyeg-kiállítás. A külföldön elterjedt reklámbélyegek hazánkban való népszerűsítése céljából több magyar reklámbélyeggyűjtő március hó 25-én és 26-án az Országos Iparegyesület helyiségében érdekes és csinos kiállítást rendezett, mely alkalomból néhány litografiai cég áldozatkészségéből az Iparművészeti Iskola, a Képzőművészeti Akadémia és a Felsőbb Ipariskola növendékei között reklámbélyegek terveire pályázat iratott ki. A több mint 80 ügyes pályamunka ugyancsak kiállításra került. A kiállítás megnyitása után Szmik Antal igazgató-mérnök a reklámbélyeg multját, fejlődését és jelentőségét ismertette, Kogutovics Károly dr., a Magyar Földrajzi Rt. igazgatója pedig a reklámbélyeg technikai előállítását demonstrálta érdekesen, csoportosítva azokat az elveket, amelyek a reklámbélyeg használatának célszerűségét magyarázzák és amelyek azok rendelésénél szem előtt tartandók. Ezen előadások részbeni felhasználásával egyébként e tárgyról egyik legközelebbi számunkban cikket fogunk közölni.

NYOMTATÁSTECHNIKAI FELJEGYZÉSEK

Stanióllal vagy más fémmel bevont papír nyomására a fekete könyvnyomdai festék nem használható olyan jó eredménnyel, mint azt az ilyen munkáknál megköveteljük, az ily papír nyomásánál a könyvnyomdai festék igen szürke, mivel a festék nem fedi eléggé a fémmel bevont felületet, dacára hogy tulerős nyomást használunk. Ezen célra sokkal alkalmasabb, ha — csak igen mérsékelt nyomást adva — a litografusok által használt tollfestéket (Federfarbe) alkalmazzuk; minthogy azonban könyvnyomdai célra ezen festék tulerős, előzőleg át kell dörzsölni egy kevés rendes nyomdai festékkel és egy kis kopállakkal. Ha pedig színes festékkel kívánják a nyomtatvány előállítását, akkor színes litografiai festéket használjunk éppen úgy keverve, mint az előbbeni fekete festéket.

Lakkozott nyomtatványok. Bármely célból nemez-papírra, kartonra, vagy más egyéb felragasztott nyomtatványokat nem szabad ragasztás előtt lakkozni, hanem a ragasztás teljes kiszáradása után történjék ez. Ha ez ugyanis fordítva történik, a ragasztóanyag nehezen szárad ki, amennyiben a lakkréteg a papírban a levegőáramlást lehetetlenné teszi, vagyis azt a légáramlással szemben izolálja. Ennek aztán az lehet a következménye, hogy a ragasztóanyag savtartalma folytán a festékekre, esetleg bronzokra bomlasztólag hat, amiért is az elmondottak lakkozott munkáknál szem előtt nem tévesztendő. Ha a lakkozott nyomtatványon nagyobb nyomtatott felületek vannak, amelyek szintén akadályozói a légáramlásnak, tehát megakasztják a száradást is, gondunk legyen arra, hogy a felragasztott nyomtatvány alaposan kiszáradjon, mert ha a lakkozás esetleg idő előtt történik, a felragasztott nyomtatvány még hosszabb fekvés után is,

pl. a beraktározásnál, postai szállításnál, könnyen összeragadnak. A ragasztóanyagban levő nedvesség folytán ugyanis hőség származik, amely a festéket és a lakkot megpuhítja, aminek az egymáson fekvő nyomtatványok súlya folytán összeragadás lehet a következménye. A ragasztás teljes kiszáradásának elmaradása miatt a lakknak fénye is befolyásoltatik, mert a nedvesség a lakk fényére tompítólag hat.

Formamoszszerekről. A szedésformák tisztítására használt különböző szerek segéd munkásoknál, de nem ritkán szedőknél és nyomóknál is bőrbetegségek okozói. Némrégiben a berlini nyomdászok között egyes megbetegedések voltak észlelhetők, amelyeket orvosi szaklapok bőven ismertettek. Ez a megbetegedés a kezeken és alkarokon fellépő sajátságos gyulladásban nyilvánult meg, azonban sohasem terjedt át a test egyéb részeire. A bőr ezeken a helyeken vérbő, feszes, forró és kezdődő hólyagokkal volt borítva. Később hámlás és sömörképződés következett be. Könnyen megállapítható volt, hogy a betegség onnan keletkezett, hogy a betűk tisztogatásához használt terpentint helyett bizonyos pótlásokat használtak. A vizsgálat kimutatta, hogy ezek a nyomdafesték feloldására benzint, lugot, petroléumot és bizonyos gyantafajokat használtak. Ezek részint vagy már magokban is, vagy egyéb hamisításra szolgáló anyagok hozzáadásával, vagy hiányos tisztítás folytán ártalmasok a bőrre. A petroléum rosszul volt finomítva, a terpentint benzollal pótolva. Különböztetve a két anyag teljesen megfelelő volna formák tisztítására. A petroléumnak különösen nem szabad savakat tartalmaznia, vagy szerves anyagokkal szennyezve lennie. Az olcsó benzint mérges, amire a festékek károsításánál is ügyelni kellene. A mondott célra tehát csak magasfokú terpentint volna szabad használni. Ezzel a bőrgyulladások természetesen nem tűnnek el teljesen, de csak azokra az esetekre szorítkoznának, amikor a munkásoknak különösen érzékeny a bőrük. Észleltek már bőrkiütést benzinnel tisztított kezű viselése után is. Az efajta anyagokból kiinduló izgalom kétségtelenül illanóságukkal áll összefüggésben, amely meleg behatása mellett emelkedik. A terpentint azonban minden körülmények között a legenyhébb anyag ebben a csoportban, amely mérgezést ritkán, idült mérgezést pedig sohasem okoz, minthogy a test gyorsan kiválasztja, anélkül hogy a belső szervekig jutna. Dr.

A GÉPSZEDÉS KÖRÉBŐL

Fém-autoregulátor. A szedőgépek fémének megfelelő hőfokban való tartása a munkáját lelkiismeretesen végző gépszedőnek nem kis gondot okoz. A szedőgépfémnek higanyszerű tulajdonsága folytán ugyanis a fém terjeszkedik, amiért is ilyenkor szükségessé válik, hogy a gáz hozzávezetése csökkentessék. A szedőnek azonban legnagyobb figyelmessége dacára is nem egyszer fordul elő, hogy a fémtartály túlhevítettik, minek aztán kellemetlen következményei lehetnek. Mindenekelőtt a fém legértékesebb alkotórészei elillannak s a normális ólomvesztés is nagyobb, de azonkívül ennek következtében nem ritkák a rosszul öntött sorok és a rettegett spriccerek. Nem hallgatható el ezenkívül, hogy a túlhevített ólom a matricákat is időnként elölte teszi tönkre. Ezeken a hibákon akar segíteni Theobald párisi mérnök, aki egy az összes kulturálmunkák szabadalmaztatott önműködő fémregulátort hozott forgalomba, amely már nagyon sok helyen alkalmazásba is van, többek között Budapesten a Globus Rt. és Légrády Testvérek nyomdájában is. Ez a fémregulátor nem tartalmaz

semmilyen illanó folyadékot, a pyrometrikus szerv sokkal inkább egy tömör anyag, amely a hőfok folyamán terjeszkedik s ezáltal a gáz ömlését kisebbiti akkor, ha a fém a kívánt hőfokot már túllépte. Ez a fémregulátor kiváló szabotossággal működik, ami különösen akkor szembetűnő, ha friss ólomot dobunk a fémtartályba. Ez esetben ugyanis a gáz lángja az öntőszáznál rögtön nagyobbodik és normális nagyságát csak akkor éri el, ha az ólom helyes hőfokát ismét elérte. Ennek aztán az is a következménye, hogy a gázfogyasztás is kisebb, mint olyankor, amikor ez a fémregulátor nincs alkalmazásban. A Theobald-féle autoregulátor minden szedőgépre alkalmazható.

A gépszedők alkonya címen a Typographia II. számában cikk jelent meg. Ebben a cikkben olyan két új találmányról történik említés, mely a gépszedőt teljesen feleslegessé fogja tenni, mert az írók kézírataikat nem írják majd le tollal, hanem egy írógéphez hasonló szerkezeten lebillentyűzik mondanivalójukat. A billentyűzés által papírszalagot lyukasztanak, mely lyukasztott papírt azután a Linotype- vagy Monoline-gépre illesztik rá. A gép pedig önműködően leszedi és leönti a sorokat. „Ez a gép nemcsak a gépszedőt teszi feleslegessé, hanem a korrektort is, mert még az az előnye is van, hogy a gép nem tévedhet, hiba eszerint teljesen ki van zárva és annyit produkál, mint most a leggyorsabb két gépszedő együttvéve”. Hozzá vagyunk ahhoz szokva, hogy a gépgyárak a lehangzatosabb és leghihetlenebb szavakkal dicsérik gyártmányaikat, de amit az említett cikkből idéztem, felülmulja még a legamerikaiabb reklámot is. Az író el van foglalva a kéziratlyukasztással és hogy ez a munka nem megy olyan gyorsan, mint az írás, azt tudja mindenki. Tehát több szerkesztőségi alkalmazottra is lesz szükség. Azután — mint alább a cikk mégis megengedi — gépszedőre továbbra is szükség lesz, mert hiszen ők helyezik majd a „kéziratot” az öntőgépre. Csakhogy hat géphez elég lesz egy gépszedő és „a gép nem tévedhet”. Ezt elhisszük, de annál gyakrabban tévednek azok, akik a kéziratot csinálják. És hány író van — mi nyomdászok tanúsíthatjuk —, akinek kéziratán a szedőnek, korrektornak alapos korrekturát kell végeznie. Hiszen ma is „felesleges” a korrektor ott, ahol nem törődnek azzal, hogy a nyomtatványok tele vannak hibákkal. Már magam is rámutattam a Grafikai Szemlében arra, hogy a szedéstechnika terén folyton haladunk és az említett gép csakugyan haladás a szedőgépek fejlődésében. Azonban helyes, ha ítéletünket fentartjuk akkorra, mire a gép maga mutatja meg, hogy mennyit ér és mit képes produkálni. — A másik találmány **hirdetési szedőgép**. Erről a találmányról nem kell sokat beszélnünk. Mindnyájan elképzelhetjük, hogy milyenek lehetnek ezek a hirdetések. A mai fejlett ízlést semmi esetre sem elégíthetik ki, habár 3–4 cicerós betűket önt is az új gép. Apróhirdetések és a hirdetések kompressz szövegrészeinek szedésére alkalmas lehet, de ha csinos, a sorok elhelyezése tekintetében izléses hirdetést akarunk, csak kézzel kell szednünk ezután is. Ha ugyan az ízlés meg nem változik — a hirdetés-szedőgép érdekében. A Typographia nyomán a Népszava is megemlékezett az új találmányokról és az ismertető hírhez a következő kommentárt fűzte: „Ime a termelés tökéletesedése, a gép teljes diadala egy olyan iparágban, amelyben soká egyáltalán lehetetlennek látszott gépek alkalmazása.” A gép teljes diadaláról beszélni nagyfokú hisztériára vall, mely azonban érthető, ha végigtekintünk a könyvnyomtatási eljárás meggyorsító géptechnika eddigi eredményein. De **egyelőre** még korai a tökések öröme egy újabb **virradat** felett, mert a gépszedők **alkonya** még soká nem fog elkövetkezni. h

Lapunk jelen számának rövid közleményei a következők: Szakoktatási hírek. Körünk szaktanfolyamainak előadásai. Nyomdásztanoncok a nyomdásztanoncszakiskoláért. A debreceni szaktanfolyam bezáró ünnepélye. A nagyváradi szaktanfolyam előadásai. A győri szaktanfolyam előkészítése. Nappali oktatás a kolozsvári nyomdásztanonciskolában. Ungvári csoportunk szakoktatási programja. Nyomatványkiállítás Kaposvárott. Nyomatványkiállítás Nagybecskereken. Nyomatványkiállítás Sopronban. Nyomatványkiállítás Szekszárdon. Nyomatványkiállítás Szolnokon. — *Beküldött nyomatványok.* A győri Mercur-nyomdából (3 ábrával). A szombathelyi Lintner és Számedly-nyomdából (2 ábrával). — *Papírszakmából.* Pergamentgyár Nyitrán. Egy papírgyár vesztesége. Francia papírgyárosok kodexe. Papirfonál. Német tapétagyárosok szövetsége. Ausztriai papírgyarak árverése. Zárszámadások. Felbert. — *Helyi csoportok életéből.* A Szakkör aradi helyi csoportja. A Szakkör debreceni helyi csoportja. A Szakkör kaposvári helyi csoportja. A Szakkör kolozsvári helyi csoportja. A Szakkör nagybecskereki helyi csoportja. A Szakkör nagykanizsai helyi csoportja. A Szakkör nyiregyházai helyi csoportja. A Szakkör pancsovai helyi csoportja. A Szakkör soproni helyi csoportja. A Szakkör székesfehérvári helyi csoportja. A Szakkör szolnoki helyi csoportja. — *Hozzászólások.* *Polgár Izsó:* A betűszedő és az esperanto. — *Rövid közlemények.* Arany ünnep. A nemzetközi grafikai és könyvnyomtatási kiállítás leipzig-i munkálatai. A magyar szaksajtó csoportja a leipzig-i kiállításon. A miskolci plakát- és reklámkiállítás. Utazási segélyek a leipzig-i könyvnyomtatási kiállításra. Tanoncok orvosi vizsgálata. A könyvnyomtatóipar képesítéshez kötése. Az ablakos boríték. A kollektív szerződések törvényes szabályozása. Új bélyegek. Egy német újság ünnepe. Hány napilap van Newyorkban? Zárszámadások. Vállalati hírek. Falragaszadó Párisban. — *Hivatalos közlemények.* A Szakkör új vezetősége. Pénztári kimutatás az 1914. évi február hóban. Tagsági forgalom 1914. februárban. Választmányi ülés 1914. február 27-én. Választmányi ülés 1914. március 11-én. A Szakkör választmányának rendkívüli ülése 1914. március 27-én. Leipzig.

SZAKOKTATÁSI HIREK

A Szakkör továbbképző szaktanfolyamainak előadásai április első vasárnapján befejeződtek. A hallgatók munkáiból május 3-án, vasárnap a Szakegyesületben kiállítást rendezünk.

Nyomdásztanoncok a nyomdász-tanonciskoláért! 1914. március 25-én a fővárosi nyomdásztanoncok nagy többsége — körülbelül 250–300-an — zárt sorokban vonult fel a székesfőváros polgármesteréhez, dr. Déry Ferenc tanácsnokhoz és Vázsonyi Vilmoshoz, hogy a nyomdász-tanonciskola felállítását és a nappali tanoncoktatás bevezetését követeljék. A tanoncok eme mozgalma szoros összefüggésben van a Főnökegyesület, a lovagutcai tanonciskola igazgatósága, a Szakkör és a Grafikus Művezetők Egyesülete által még a múlt évben a főváros tanácsához intézett memorandummal, amelyben a fentjelzett reformok szükségességét hangsúlyoztuk. E memorandum immár több mint egy esztendeje fekszik a fővárosnál — elintézetlenül. A tanoncok tehát elsősorban az ebben a memorandumban körvonalazott reformok végrehajtását sürgették. A küldöttséget a polgármester helyett Miklós polgármesteri titkár fogadta, aki megígérte, hogy a tanoncok kívánosságát a polgármester jóindulatulag fogja elintézni. Ezután a küldöttség dr. Déry Ferenc közoktatásügyi tanácsoshoz ment és innen Vázsonyi Vilmoshoz és az ő támogatását is kérték, akik ugyancsak megígérték kérésük teljesítését.

A debreceni szaktanfolyam bezáró-ünnepélye. Egyik korábbi számunkban már hírt adtunk arról, hogy a debreceni fémipari szakiskola ezidén is rendezett egy szakkurzust a nyomdászok számára s ezt Thoroczky Oszvald tanár, grafikus művész vezette. A tanfolyam eredményének bemutatása céljából 1914. évi május hó 1-én kiállítást rendeznek, amely alkalommal a központi tanfolyam hallgatóinak munkái is kiállításra kerülnek. A debreceni tanfolyam eredményeiről legközelebbi számunkban hozunk részletes ismertetést.

A nagyváradi szaktanfolyam előadásai március 17-én megkezdődtek s azóta akadálytalanul folynak. A tanfolyamot — amint azt múlt számunkban jeleztük — az ottani magyar kir. fa- és fémipari szakiskola tartja fenn államköltségen. A tanfolyam hallgatóinak száma 30, akik ezideig pontosan látogatják az előadásokat. A tanfolyam tanterveinek beosztása a következő: március 17-től április 19-éig, ugyancsak április 26-tól május 10-éig terjedő időben minden kedden 2–2 óra szabadkézi rajz és 1 óra technológia; minden csütörtökön 2–2 óra szabadkézi rajz és 1 óra számítan; minden vasárnap 4 óra szabadkézi rajz. — Április 19-től április 26-áig, valamint május 10-től május 17-éig terjedő időben minden vasárnap, kedd, szerda, csütörtök és pénteken 3–3 óra vázlatkészítés lesz, amelyet lapunk szerkesztője vezet.

A vázlatkészítés hirdetések és üzleti nyomatványok tervezésére fog terjedni.

A győri szaktanfolyam előkészítése. Körünk győri helyi csoportjának elnöksége meglette a kezdeményező lépéseket az ottani fa- és fémipari szakiskola igazgatóságánál egy nyomdászszaktanfolyam rendezése iránt. Miután az iskola igazgatója: Nagy Győző ur készséggel vállalkozott a tanfolyam megindítására, a tananyag meghatározása és beosztása céljából a helyi csoport meghívása folytán lapunk szerkesztője személyes érintkezésbe lépett az igazgatósággal és ennek eredménye gyanánt a tanfolyam tananyagába a szakrajzot, a vázlatkészítést és linoleummetszést vették fel; emellett azonban ismertetni fogják a papírt, gyártását és kezelését, valamint a festéket és gyártását is. A tanfolyamot ószre tervezik, órák száma körülbelül 100–120 óra van tervezve.

Nappali oktatás a kolozsvári nyomdásztanonciskolában. Amit a fővárosban — az ország „szívében” — még most sem sikerült keresztülvinni: az már Kolozsvárott is megvan. Mint értesülünk, az ottani nyomdásztanonciskola — amely 1896-ban alakult meg — jövő tanévben a tanítás minden szerdán és pénteken délután 2–5-ig fog folyni; ezenkívül még vasárnap délelőtt 9–12-ig is lesz előadás, amikor szakrajzot tanítanak. A tervezet szerint a tanoncokat két csoportba osztják és pedig kezdők és haladók csoportjára. Ezt a tantervet úgy is érdekelték, mint a hatóságok is elfogadták.

Ungvári csoportunk szakoktatási programja. Néhány hete csak, hogy a csoport megalakult, vezetősége máris komolyan látott hozzá, hogy tagjaink szakmai tudásának növelését előmozdítsa. Legutóbbi ülésükön elhatározták, hogy érintkezésbe lépnek az agyagipari szakiskola igazgatóságával egy rajztanfolyam szervezésének érdekében. A tanfolyamon a Kör tagjain kívül még a tanoncok is résztvennének. Gondoskodni kíván a csoport arról is, hogy a tagok a német nyelvet elsajátíthassák s e célból — kellő számú résztvevő jelentkezése esetén — egy német tanfolyamot szervez. Rendszeresítik a vita- és bíráloesteket, melyeket minden szerdán fognak megtartani. Programmba vették még egy matmé, több nyári kirándulás és ősszel egy nagyobb szabású nyomatványkiállítás rendezését.

Nyomatványkiállítás Kaposvárott. Május 3-ára nyomatványkiállítás rendezését vette terve ottani helyi csoportunk. A kiállítás rendezését a központ vállalta el s előadól Lammer Árpád szakértárt delegálta.

Nyomatványkiállítás Nagybecskereken. A Szakegyesület nagybecskereki helyi csoportja június 28–29-én nagyszabású János-ünnepélyt rendez, mely alkalommal Körünk helyi csoportja nyomatványkiállítást fog rendezni. Az anyagot a központ küldi le és az előadó is Körünkből való lesz.

Nyomatványkiállítás Sopronban. A Szakkör soproni helyi csoportja pünkösdkor nagyszabású nyomatványkiállítást rendez, amely szakelőadással kapcsolatos. Előadól a központi választmány lapunk szerkesztőjét küldte ki. A kiállítás programja szerint a szakelőadás pünkösd első napján lesz megtartva; ugyanaznap kábaréval egybekötött táncmulatságot is rendeznek. A kiállítás pünkösd hétfőjén is nyitva marad. — Itt említjük meg, hogy a helyi csoport vezetősége Kürti fényképésznél és a soproni Elektro Bioskop-vállalatnál kedvezményeket eszközölt ki a kortagok részére; a Bioskop jegyeit a Kör 35 fillérével veszi s a tagoknak 40 fillérével adja el; az így fennmaradó 5 fillért szakoktatási célokra fordítja.

Nyomatványkiállítás Szekszárdon. Szekszárdi helyi csoportunk kezdeményezésére május 31-én nyomatványkiállítást rendezünk Szekszárdon. A kiállítás szakelőadással kapcsolatos; előadól a központi választmány Busay Balázs szakértárt küldte ki.

Nyomatványkiállítás Szolnokon. Ottani helyi csoportunk a legközelebbi hetekben nagyobb méretű kiállítást rendez, amely szakelőadással lesz egybekötve. Központi választmányunk előadól lapunk szerkesztőjét delegálta.

BEKÜLDÖTT MUNKÁK

A győri Mercur-nyomdából néhány valóban szép nyomatványt kaptunk megbírálás végett. A nyomatványok stílusa modern; részben külföldi (osztrák és német) sajtótermékek stílusát, részben pedig a mi ugynevezett iparművészeti irányunkat tükrözik vissza, szedőjük — Csöngy Ferenc — szakismeretének dicséretére. Közülük hármat be is mutalunk a hasábozon; a többi is ezekhez hasonló szép kivitelű munka. Egytől-egyig mind üzleti nyomatvány, melyek azonban erősen kiválnak a kis- és középnymdából kikerülő hasonló nyomatványok közül, mert modern megoldásuak s technikai kivitelük tekintetében pontos, lelkiismeretes és tisztá munkáról tanuskodnak úgy szedés, mint nyomás szempontjából.

A szombathelyi Lintner és Számedly nyomdából Deák Alajos

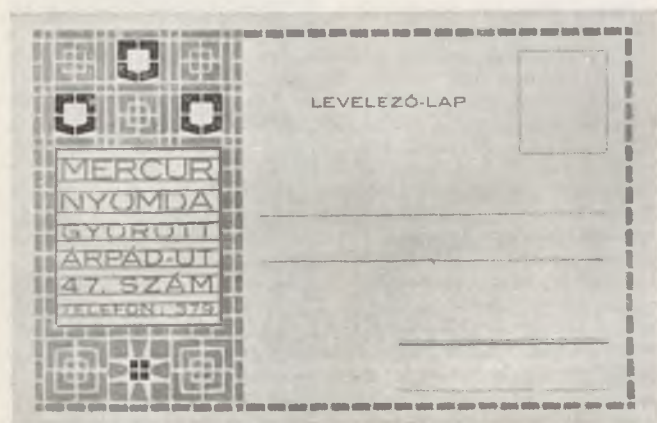
szaklársunktól kaptunk néhány meghívót és más üzleti nyomtatványt. Ezek között a legjobb az itt bemutatott cégjegy és táncrend. Sorcsoportosítás és díszítés tekintetében alig lehet kifogásunk a munkák ellen, azonban a zárt sorfoltok elérése céljából sokszor látjuk alkalmazni a pontokkal való kitöltést, így:

...ZÁRTKÖRŰ...

Ez helytelen, mert egyrészt sokszor bántó hatása, másrészt nem célravezető, mert a sort ilyen módon nem lehet kitölteni; különösen bántó e kitöltés ott, ahol a sor elválasztott szóval kezdődik. A nyomtatványok díszítése mértéktelen és jó ízlésre vall. A nyomás (Bendli Gyula munkája) tökéletesen jó és tiszta.

A PAPIRSZAKMÁBÓL

Pergamentgyár Nyitrán. *Duschinsky* Simon nyitrai papirkereskedő szabadalmazott módszer szerint készülő pergamentpapírgyártó haját Nyitrán berendezni.

A győri Mercur-nyomda levelezőlapja. Színezés: kockadisz halványzürke, a négy kiemelkedő dísz sárgásbarna, a szöveg élénk kék. Szedte Csöngy Ferenc.

Egy papírgyár vesztesége. A rózsahegy Magyar Papírgyár Részvénytársaság az idei mérlegét 168.018 korona veszteséggel zárta. A vállalatnak tavaly 253.625 korona nyeresége volt. A papírszakma rossz konjunktúráját tehát nemcsak a Leykam-Josefsthali Papírgyár vállalatai érezték meg, hanem nálunk is jelentkezett a papírszükség csökkenésének következménye.

Francia papírgyárosok kódexe. A francia papírgyárosok az üzleti szokásokról és egyebekről vevők részére kódexszerű szabályzatot adtak ki, amelyekben vevők is így nagyrészt a nyomdatulajdonosok is sérelmeket találnak. Ebben a szabályzatban például olyan kijelentés is foglaltatik, mely szerint, ha a szállított mennyiségben (pl. rizma stb.) nincs meg a kívánt ivmennyiség, ez ellen a rendelő panaszt nem tehet. A nyomdatulajdonosok szindikátusa egyik legutóbbi ülésén éppen ezért elhatározta, hogy a szabályzatot nem ismeri el, mert ez sérti a nyomdatulajdonosok érdekeit és az ő hozzájárulásuk nélkül léptetett életbe.

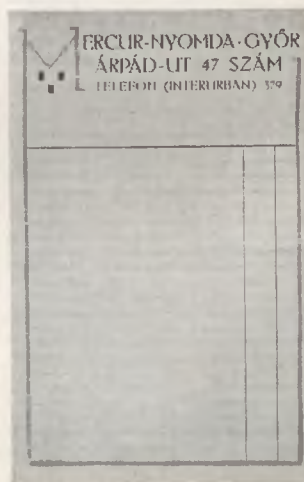
Német tapétagyárosok szövetsége. A német tapétagyárosok szövetségéhez tartozik 30 gyár és körülbelül 25 kültag. A gyárosok és kereskedők közötti viszony olyan irányban rendeztetett, hogy számos kereskedő kötelezte magát, hogy áruit csakis szövetségi tagoknál fogja beszerezni. Amennyiben a kereskedők ezen megengedést megszegnék, a szövetségi gyárak az ilyeneknek nem szállítanak árut.

Papirfonál. A papír és papíryanagnak mindennemű felhasználását illetően folyó kísérletek már ismeretesek, dacára annak, hogy mindinkább hangoztatják a nagy fogyasztással szemben a papírkészítéshez szükséges anyag elégtelen voltát. Megállapították, hogy a papír igen sok esetben a növényi vagy állati szálakból készített szöveteiket pótolni képes, a természetes szálakból font fonállal helyettesíthető. E célból az ugyanugy, mint a papírkészítésnél előállított pépet nem lapokká dolgozzák fel, hanem keskeny csíkokban tömörítik és szárítják addig, amíg az szalag módjára tekerelhető. Ezt az anyagot aztán ugyanugy megdolgozzák, mint a gyapjuból készülő fonalat: nyújtják és egyesítik, végül sodorják s az így nyert fonalat cernázzák. A papír anyagának szilárdsága ismeretes, mégis a papirfonál tartósságot igénylő alkalmaztatásban nem vált be, jól használható azonban lágy göngyölésű csomagolásra. Hogy a papirfonál teherbírást

növeljék, pamut- vagy lenfonállal cernázzák. Természetes, hogy használt papír is alkalmas fonál készítésére. Ilyenkor a papírt keskeny szalagokra vágják és pamutfonál közé csavarják, egy újabb eljárás szerint a papírszalagot csőalakba göngyölik, azután pamutszállal veszik körül, végül az így létrehozott zsinetet nedvesen cernázzák.

Ausztriai papírgyárak árverése. A közelmúltban a következő papírgyárak kerültek eladásra: Március 27-én „Papierfabrik Aupamühl“ a cs. kir. járásbírósnál Trautenauban. Becsára 210.350 korona, kikiáltási ár 105.176 korona. Március 30-án „Papierfabrik Notizmühle“ a cs. kir. járásbírósnál Welsben. Április 1-én „Papier- und Holzstoffabrik“ Blindendorfban, valamint „Papierfabriken Wimpassing és Gloggnitz“ a cs. kir. járásbírósnál Neunkirchenben.

Zárszámadások. A Magyar tarkapapír- és papírkárpítművek Rt. 1913 december 31-én lezart első mérlege szerint, minthogy a gyár még nem készült el és így nem dolgozik, csupán kamatokért vett be 991 koronát, míg kiadásai 16.415 koronára ruktak, úgy hogy a mérleg 15.424 korona veszteséggel zárul. A 250.000 korona

Színezés: Az M-betű és a vastag keretvonal egész világoslila, míg a többi erős lilaszínű. Szedte Csöngy Ferenc, Győr, Mercur-nyomda.

Színezés: A kockadisz sötétzürke, a fősor körüli lénia és embléme narancssárga, a többi kobaltkék. Szedte Csöngy Ferenc, Győr, Mercur-nyomda.

alaptőkéből eddig csak 125.000 korona van befizetve. A gyártelep a zárszámadásokban 206.663 korona értékkel szerepel, míg a vállalat hitelezőknek 104.028 koronával és elfogadványokért 13.079 koronával tartozik. — *Steyermühl papírgyár- és kiadótársaság* elhatározta, hogy az 1913. év január 1-én már kifizetett 5% levonása után a fennmaradott 1.600.542 korona nyereségből még 18% felülosztalékot fog kiosztani s a megmaradott 416.488 koronát a gyár kialakítására használja fel.

Felbert Gyula, a theresientali papírgyár magyarországi képviselőjének raktárai V. ker., Árpád-utca 10. szám alatt vannak. A cég raktáron tart rendkívül nagy választéku nyomó-, közepanyag famentes és amerikai illusztrációs műnyomó-papírokat, továbbá boríték-papírokat és kartonokat.

HELYICSOPORTOK ÉLETÉBŐL

A Szakkör aradi helyicsoportja február 15-én tartotta meg rendez évi közgyűlését, amelyen a vezetőség jelentését tudomásul vették. Utána megválasztották az új vezetőséget, melynek tagjai lettek: Gruber Imre elnök, Ruppert György titkár, Klein Mór pénztáros. Tápay István és Kolesza János ellenőrök, Andor László, Buday Gyula, Balogh Bálint, Eibenschütz Adolf, Halmazsán János és Mády Sándor bizalmiférfiak. Az ujonnan megválasztott elnök megköszöni a tagok bizalmát és kéri a szaktársakat, hogy a jövőben — saját érdekükben — nagyobb lelkesedéssel támogassák a vezetőséget és akkor hiszi, hogy a következő évben már egész munkáról és fényesebb eredményről bír majd beszámolni a vezetőség. Indítványok során utasítják a vezetőséget, hogy már most készítsen elő az őszre egy *szaklanfolyamot*. Elhatározza még a közgyűlés, hogy most eltér a szokásos pályázattól, ehelyett félévénként (július és december hónapokban) egy nagyobb szabásu nyomtatványkiállítást rendez, melyen az aradi nyomtatványok közül a három legjobbat díjazni fogja. A díjakhoz való hozzájárulás tárgyában a vezetőség átir a Szakegyesülethez

és a főnöktestülethez. Elnök szaktárs kéri még a jelenlevőket, hogy a lehető legnagyobb agitációt fejtsék ki a Szakkör érdekében és lehetőleg minden egyes tag legalább egy új tagot szerezzen a Szakkörnek. Ülés vége.

A Szakkör debreceni helyi csoportja február hó 15-én tartotta évi közgyűlését, melyet Kurucz szaktárs nyitott meg. Várakozó Gábor jelentést tesz a csoport múlt évi működéséről s ennek során kitér a szaktanfolyam létrehozatali munkálatainál Keresztessy István adományára, aki a tanfolyamnak 400 rajzlapot ajándékozott. A közgyűlés jegyzőkönyvileg köszöni meg. A tanfolyam tanmenete röviden a következő: a betűvetés, egy- és többsoros névjegyek, reklámok, üzleti nyomtatványok stb. tervezése egy és több színben, a folthatás, az aranymetszés régi módszere, szöveg-elhelyezés, különféle sokszorosítási módozatok, linoleummetszés. A tanfolyam hallgatóinak száma 22, kezdetben 26 volt. Majd Botos szaktárs tesz jelentést. A jelentés szerint a csoport dec. 31-én 75 korona felett rendelkezett. Ma a tagok száma 35. A jelentéseket tudomásul vették. Ezekután Kapusi János szaktárs ajánlja, hogy a régi tisztikar közfelkiáltással választassék meg újra, ami megtörténik. Elnök Kurucz Béla, pénztáros Botos Sándor, jegyző Várakozó Gábor F., ellenőrök: Erdélyi István II és Wachsberger Farkas, választmányi tagok: Katona Gyula, Tóth József, Kulcsár András szaktársak lettek. Várakozó indítványára elhatározza a közgyűlés, hogy a tanfolyam bezárása után a munkákból kiállítást rendezzenek; elfogadtatik. Ülés vége.

A Szakkör kaposvári helyi csoportja február 22-én megalakult. A csoport vezetőségébe beválasztották: elnöknek: Tóth Lajost, titkárnak: Rechnitz Sándort, pénztárosnak: Pintér Lászlót, ellenőrnek: Moósz Lajost; bizalmiférfiaknak: Brág Zsigmondot, Polgár Dezsőt és Szita Lajost.

A Szakkör kolozsvári helyi csoportjának február 27-én megtartott közgyűlésén kimondták, hogy a házipénztárosok minden hó 7-éig kötelesek leszámolni a köri illetekkel. Elhatározták még, hogy az idei János-ünnepélyt június 28-án tartják meg. A közgyűlés legfontosabb határozata azonban kétségekívül az, hogy az ezidén szünetelt tanfolyamot jövőre újból rendezik.

A Szakkör temesvári helyi csoportjának vezetősége: Elnök: Geistlinger Ferenc, alelnök: Morányi Vilmos, pénztáros: Saha-tovicz József, ellenőr: Homann János, jegyző: Herber József, bizalmiférfiak: Fidránt István, Fidránt Ottomár, Pilger János, Todoreszku Vazul, Takerá György, Zillich Ede és Wratil Frigyes.

A Szakkör nagybecskereki helyi csoportja február 22-én alakult meg. A vezetőséget a következők választották meg: elnök: Illing János, titkár: Halbweisz János, pénztáros: Halbweisz Lajos, ellenőr: Kelofon Dezső. Bizalmiférfiak: Mosó István és Wilhelm Béla.

A Szakkör nagykanizsai helyi csoportja február 15-én alakult meg s az ez alkalommal megválasztott vezetőség a következő: Elnök: Zálecz János, ellenőr és titkár: Pavlovszky István, pénztáros: Offenbeck Károly.

A Szakkör pancsovai helyi csoportja február 15-én alakult meg. Vezetősége a következő: Elnök: Zima Agoston, titkár: Bozsánics Bogdán, pénztáros: Werth Antal, ellenőr: Popeszkov János. Bizalmiférfiak: Merkle Mátyás, Szolomon Sándor, Miskovics Voisláv és Grbanovics Milos.

Nyiregyházi helyi csoportunk hirdetés-pályázata. A csoport közgyűlésének határozatából pályázatot irtak ki egy 26 33 ciceró nagyságu hirdetésre. A beérkezett munkákat a központi szakbizottság bírálja.

A Szakkör ungvári helyi csoportja február 13-án alakult meg. Vezetőségében a következő szaktársak foglalnak helyet: Elnök: Nánágy János, titkár: Grega János, pénztáros: Hornyák Sándor, ellenőr: Simori Jenő. Bizalmiférfiak: Földvári István és Ruszányuk Gergely. — A helyi csoport megalakulását az ungvári polgármester 92/III—1914. szám alatt már tudomásul is vette.

A Szakkör nyiregyházi helyi csoportjának február 16-án megtartott közgyűlésén a következő vezetőséget választották meg: Elnök: Urbán Ferenc, titkár: Májdik Adám, pénztáros: Nagy József, ellenőrök: Pálicz András és Csizák József, bizalmiférfiak: Fazekas János és Orosz Károly.

A Szakkör soproni helyi csoportjának új vezetősége: Elnök: Horváth Odön, titkár: Zsitvay F. Lajos, pénztáros: Hofbauer Rezső, ellenőr: Schmaldienst József, bizalmiférfiak: Heas Henrik, Kellner Sándor, Kováts János, Kováts Ferenc, Zettl István és Zsigmond Lajos.

A Szakkör székesfehérvári helyi csoportjának vezetősége: Elnök: Luckenich Károly, pénztáros: Wukovits Sándor, ellenőr: Prónay Károly, jegyző: Vass Imre, választmányi tagok: Csokonai Gusztáv és Farkas István.

A Szakkör szolnoki helyi csoportja folyó évi március hó 15-én alakult meg. Ez alkalommal választották meg a vezetőséget is.

Elnök lett: Balogh János, titkár: Pálffy János, pénztáros: Scheinmann József, ellenőrök: Gálík János és Róka János; bizalmiférfiak: Bagó Mihály, Szroka Vilmos, Sipos Lajos és Rigó István.

RÖVID FELJEGYZÉSEK

A nemzetközi grafikai és könyvpiari kiállítás leipzig-i munkálatai a bevezetéshez közelednek. A résztvevők tömeges jelentkezése szükségessé tette ugyan, hogy a tavalyi építőművészeti kiállítástól átvett pavillonok száma megfelelően bővítettessék, sok állam pedig saját pavillont építtetett, amelyek részben már mind befejeztettek, részben befejezéshez közelednek. A tavalyi kiállítástól átvett épületek ugyancsak megfelelően átalakítottak, úgy hogy megvan a reménység, hogy a megnyitás alkalmából a kiállítás külső képe mindenesetre teljes lesz, az azonban alig várható, hogy az egyes épületek belső tartalma is kellő időre elkészüljön. Különösen a szakvilágban nagy érdeklődést keltő gépcsarnokok fognak egy ideig bizonyos hiányosságokat feltüntetni, az agilitás azonban, amellyel a kiállítás körül munkálkodnak, remélünk engedi, hogy a hiányosság csak napokig lesz észlelhető. A részvételre szóló elkészült jelentések száma még mindig oly tömeges, hogy a kiállítás bizottsága szükségesnek tartotta — a jelentéseket nem akarván visszautasítani — egy nagyszabású harmadik gépcsarnok létesítését, amely ugyancsak rohamos lépésekkel halad az elkészülés felé. A „nemzetek utcájá"-n a különböző országok pavillonjai részben szintén készen állanak már. Különösen imponzans ezek közül az angol és az osztrák pavillon.

Mennyit költenek Amerikában reklámokra. Az északamerikai Egyesült-Államok területi nagyságánál és 100 millióra megnőtt lakosságánál fogva magától értetődik, hogy az üzleti reklám ott összehasonlíthatatlanul nagyobb szerepet játszik, mint nálunk, a mi szűkös viszonyaink közt. A gyáros, aki valamely cikkét piacra akarja vinni, egyszerűen kénytelen a lapokban hirdetni, mert a lapok hirdetési rovata az egyetlen hely, ahol gyártmányát megismertetheti a szétszórta kis helységekkel és farmokkal. Joggal mondható tehát, hogy a sajtó kizárólagos szerepet játszik a reklám terén. A plakát a városokban bizonyára megfelelő rendeltetésnek, de nem jut el oda, ahová az újság. A lapokban való hirdetésnek megvan az a haszna is, hogy a hirdető az újság jellegéből körülbelül megállapíthatja, hogy az illető újság révén milyen vevőkre számíthat, a reklámot tehát az olvasóhoz mérten szövegezhetheti meg. A lapokban megjelent hirdetés tehát bátran mondható az amerikai reklám gerincének, mely sokkal nagyobb méretben érvényesül, mint a reklám többi módja együttvéve. Körülbelül 600 millió dollárra becsülik azt az összeget, amelyet az Egyesült-Államokban reklámra költenek. Ebből 250—275 millió dollár esik a napilapokra és 60—80 millió a folyóiratokra. Ezek a számok érthetővé teszik, miért szaporodtak és fejlődtek annyira az Egyesült-Államokban a folyóiratok. A kis helységek és farmok embereinek az újság adja meg ugyszólván az egyedüli lehetőséget arra, hogy érintkezésben maradjon a világgal, rendkívül sok farm van tehát, ahol egy vagy két nagy napilap mellett néhány folyóiratot is jártnak. Az amerikai folyóiratok azonban rendszeres nem maguk szerzik be a hirdetéseket. Természetesen minden újságnak megvan a hirdetőosztálya, melynek azonban a legtöbb esetben nincs egyéb dolga, mint magát a lapot plakát útján terjeszteni. A hirdetési üzlet értéke a lap elterjedtségétől és színvonalától függ, a lapok tehát már a hirdetési üzlet érdekében is gondoskodnak saját reklámjukról, úgy hogy a hirdetőközönség némiképen tisztában van vele, mely lapokban érdemes hirdetni. Néhány folyóirat és újság természetesen a maga irodája révén is iparkodik hirdetésre szert tenni, tudván azt, hogy a nagy hirdetőik szívesebben bonyolítják le az üzletet magával az újságkiadóhivatallal. Az ily létrejött üzlet azonban alig 5%-a a hirdetési irodák által lebonyolított üzleteknek. Harminc évvel ezelőtt alig ötven ilyen iroda volt az Egyesült-Államokban, ma a négyeszetát meg meghaladja számuk és egyik-másiknak évi forgalma négy-öt millióra rug.

A magyar szaksajtó csoportja a leipzig-i kiállításon. A leipzig-i nemzetközi grafikai kiállításon lesz először a szaksajtó összegyűjtve bemutatva, mely élénken fogja dokumentálni azt, hogy milyen nagy befolyása van a sajtónak a nemzetek közgazdasági és kulturális életére, az államra és társadalomra, az iparra és kereskedelemre, a művészetre és tudományra. Három csoportra lesz osztva. Kollektív kiállításban lesznek a tudományos szaklapok, a kereskedelmi és közlekedési lapok, külön csoportban pedig az ipari szaklapok, a harmadik csoportban pedig a sportlapok lesznek bemutatva. Ugyanitt célszerűen berendezett olvasótermek is lesznek, hol a nézők az őket érdeklő lapokba és könyvekbe beletekinthetnek. A leipzig-i nemzetközi grafikai és könyvpiari kiállításra eddig a Magyar Szakírók Országos Egyesü-

letéhez tartozó következő lapok jelentkeztek: Az Üzlet, Bányászati és Kohászati Lapok, Borászati Lapok, Eisenbahn- und Tarifezeitung, Építő Ipar, Gondviselés, Grafikai Szemle, Gyógyszerészeti Hetilap, Honi Ipar, Iparfejlesztés, Kiviteli Szemle, Közgazdasági Értesítő, Köztelek, Közúti Közlekedés, Magyar Bőripar, Magyar Ipar, Magyar Iparművészet, Magyar Külkereskedelem, Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Magyar Szesztermelő, Magyar Vaskereskedő, Magyar Vasutasok Lapja, Magyar Vendéglős és Kávésipar, Magyar Varrógép- és Kerékpár-Ujság, Molnárak Lapja, Nyomdaipar Magyarországon, Szabadalmi Ujság, Szeszipari Közlöny, Vasúti és Hajózási Hetilap, Vasúti és Közlekedési Közlöny. — A kiállításon résztvevő magyar lapok egy csoportban lesznek kiállítva a kiállítás szaklap-pavillonjának olvasótermében, hol az egyes szaklapok legújabb számai bekeretezve lesznek kifüggesztve.

Táncrend címlapja. Színezése: szöveg kék, kockadiaz világos téglaszín. Szedte Deák Alajos, nyomta Bendli Gyula, Szombathely.

E kiállítás tehát ösztönözni fogja a miskolci kereskedőket, hogy eredeti plakátrajzokat készíttessék, hirdessék ez oszlopokon áru-cikkeiket.

Utazási segélyek a leipzig-i könyv- és papíripari kiállításra. A kereskedelmi miniszter tudvalevőleg évenként több ösztöndíjat utalványoz ki oly célból, hogy ezzel lehetővé tegye egyes iparosoknak, hogy külföldre menve, ott egy vagy több nagyobb ipartelegen munkát vállaljanak, avagy valamely szakiskolába magukat felvétethessék s ezáltal magukat szakmájukban továbbképezhessék. A pécsi kereskedelmi és iparkamara ilyen címen évenként 600 koronát szokott kapni a kereskedelmi miniszteriumtól, mely összeget minden egyes esetben csak egy személy vehette igénybe. Az idén is kihirdette az iparkamara a pályázatot az eddigi gyakorlat szerint, azonban egy beérkezett kérvény kapcsán, melyben a leipzig-i kiállítás megtekintésére utazási segélyt kér egy kaposvári szakértőnk, a kamara legutóbbi közgyűlésén az elnökség a következő — modern gondolkodásra valló — indítványt terjesztette elő: „Mint hogy hasonló kérvénnyel előreláthatólag több nyomdászsegéd is fel fogja keresni a kamarát, mely kérelmek lehető kielégítése kívánatos lenne, de ahhoz a kamara elegendő anyagi eszközökkel nem rendelkezik, az elnökség azt javasolja, hogy intézzen a kamara felterjesztést a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrhoz aziránt, hogy az ezévre esedékes és a 4222/1914. számú rendelettel már meghirdetett állami 600 koronás utazási ösztöndíj ez évben kivételesen a kamara rendelkezésére bocsáttassék és a kamara felhatalmaztassék arra, hogy ebből, illetve ezt a jelentkezők számára és a szükséghez képest a kamarai pénztárból kiegészítve, kerületünkben legalább 5-6, esetleg több kiválóan képzett nyomdászsegédet küldhessünk ki a szükséghez mérten 100-150 korona segéllyel a leipzig-i kiállítás tanulmányozására, amivel igen nagy szolgálat lenne tehető egy igen fontos iparágban, több személynek egész életében többé nem kínálkozó alkalom nyújtatnék az önképzésre, anélkül hogy ez a kérelem az állami 600 koronás utazási ösztöndíj intencióival bármi módon is ellenkeznék.” A kamarai ülés ez indítványt magáévá tette és így remélhető, hogy a kereskedelmi miniszte-

hozjárulásával a pécsi kamara területéről (Baranya, Tolna és Somogy megyék) több szakértőnk fogja felkeresni a leipzig-i kiállítást.

A könyvnyomtatóipar képesítéshez kötése ügyében már többször indult meg mozgalom, de a mozgalmak még eddig mindig kudarcra végeztek. Pár év előtt a budapesti főnökök szorgalmazták a nyomdászat képesítéshez kötését, az akkori kereskedelmi miniszter azonban elutasította a hozzá intézett felterjesztést azzal az indoklással, hogy a nyomdászat képesítéshez kötése a sajtószabadságba ütköznék. Most ujabban az észéki kereskedelmi és iparkamara indított ez ügyben mozgalmat és e mozgalom támogatására a társ kamarákat is felkérte. A pécsi kamara a kerületén levő könyvnyomdák egyhangulag megnyilatkozott véleménye alapján a megindított mozgalom támogatását mondta ki.

Tanoncok orvosi vizsgálata. A budapesti árszabály egyik pótrendelkezése előírja, hogy a nyomdász pályára lépő ifjak előzőleg orvosilag megvizsgáltassanak, hogy vajon rendelkeznek-e a nyomdászathoz megkívántató testalkattal és egészséggel. Ez a rendelkezés

Césgygy. Színezése: kék kartonon a szöveg fekete, a diszítés világosbarna. Szedte Deák Alajos, nyomta Bendli Gyula, Szombathely.

— sajnos — tudunkkal csak a budapesti nyomdákban van meg. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a közelmúltban felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez aziránt, hogy az iparos-tononcok abszolút és az illető iparág gyakorlásához szükséges relatív egészségi állapota még a tanoncszerződés megkötése előtt orvosilag megállapítottassék, annak az az eredménye lenne, hogy az illető iparágra testileg alkalmatlan gyermekek elszereződését és az illető iparhatóság nem hagyja jóvá és így nem volna alkalma egyes tag lelkiismeretű munkaadónak fejletlen gyermekekből egész munkásgárdát maga köré gyűjteni, hogy aztán a tanulási idő elteltével ezek a szerencsétlenek testben-lelében megtörve, a tudóvész csiráival az utcára kerüljenek.

Az ablakos boríték. A posta- és táviróigazgatóság figyelmezteti a közönséget arra, hogy ablakos borítékban, vagyis átlátszó részzel ellátott borítékban ajánlott küldeményeket nem lehet postára adni. Olyan ablakos borítékban pedig, melynek átlátszó része és címírása nem a boríték hosszában, hanem keresztben van, Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába, Dániába, Nagybritanniába, Norvégiába és Svájcba még közönséges leveleket sem lehet küldeni.

Uj bélyeg. A múlt évi október 1-től forgalomban levő magyar királyi pénzügyi bélyegjegyek helyett folyó évi április 1-től kezdve új bélyegek kerülnek forgalomba. Az új kiadású bélyegjegyek összesen harmincötféle értékfokozatban vannak kiállítva, még pedig: a fillér- és vegyesértékűek tipográfiai, a koronaértékűek ellenben réznyomású kivitelben, vékony, fehér, a kettőskeresztnél harmas halmon álló, folytatódó rajzát ábrázoló vízjeggyel ellátott papíron, enyvezett hátsórésszel és szélein perforálva. A most érvényben levő bélyegek ez év szeptember 30-áig árusíthatók és teljes érvénnyel használhatók, október 1-től azonban forgalmon és érvényen kívül helyezik őket.

Egy német újság ünnepe. A Berliner Post nevű népszerű demokratikus lap most nemrégiben érte el az előfizetők számára nézve ugyszólván a világrekordot: 400.000 tényleges előfizetője van. Ezt az alkalmat nevezett lap ünnepi számmal örökölte meg.

Hány napilap van Newyorkban? Erre a kérdésre a legutóbbi statisztikai adatok a következőképpen felelnek: Angol nyelven 39 napilap, 12 olasz, 7 német, 3 magyar, 2 francia, 2 cseh,

2 horvát és 1-1 napilap spanyol, szerb és kínai nyelvben jelenik meg. Ha még hozzávesszük az ezenkívül megjelenő rengeteg sok heti és havi folyóiratot, úgy érthetővé válik nekünk nyomdászoknak Amerika hatalmas könyvnyomtató iparának rohamos fejlődése.

Zárszámadások. A Pallas irodalmi és nyomdai rt. 1913-ban 98,940 K tiszta nyereséget ért el. Az osztalék részvényenként $2\frac{1}{2}$ K = 6% lesz. Az 1,200,000 K alaptőkéjű vállalat ingatlanát 865.000 K-ra és nyomdaberendezését 1,373.806 K-ra értékeli, míg értéksökkenési tartaléka 943.606 K-ra rug. — A Molnár-féle nyomdai műintézet és szab. irószatgyár rt. 1913. évi mérlegében 28.643 K tiszta nyereséget mutat ki, amiből részvényenként 24 K = 6% osztalékot fizetnek, mint 1912-re. A 240.000 K alaptőkével bíró vállalat mérlegében az áru- és anyagkészlet 112.150 K-val, a gépek, betűk és felszerelések a leírások után 143.399 K-val, a gyári épület 113.548 K-val van felvéve. A 263.479 K tartozással szemben a kintlevőség 215.721 K. — A nagykarolyi Kölcsey-nyomda részvénytársaság most bocsátotta ki az elmúlt évről zárszámadását, melyből kitűnik, hogy a 20.000 K részvénytőkével rendelkező nyomda megfelelő leírások után 2409 K 12 f tiszta hasznót mutat ki.

Vállalati hírek. A Koczányi Béla utóda-féle nyomdaberendezés Csornára (Sopronmegye) került, a „Rábaközi Közlöny” nyomda-és lapkiadóvállalat vette meg, amelynek vezetője Somos Árpád lett. Ezáltal Csornán a második nyomda nyílt meg. — Békéscsabán Gesmey Soma a „Békésmegyei Függetlenség” nyomdáját és a lapot a napokban megvette. — Temesvárról írják, hogy az ottani Engel Jenő és Társa könyvnyomda és hirdetési iroda részvénytársasággá alakult át. Az új részvénytársaság alaptőkéje 60.000 korona lesz és „Engel-féle könyvnyomda és hirdetőiroda r.-t.” alatt fog tovább működni.

Falragaszadó Párisban. A párisi városi tanács nemrégén elhatározta a falragaszoknak három osztályban való megadóztatását és pedig: I. osztály: Falra festett reklámok, melyeket háztetőkre avagy házak tűzfalaira helyeznek el. II. osztály: Tűzfalakra festett hirdetések. III. osztály: Deszkaírásokra és állványokra ragasztott plakátok. Az adó magassága attól függ, hogy melyik városnegyedben lesz a reklám elhelyezve. Az első osztályú reklám adója 1913. évi nyereségéből a foglalkoztatott munkásszemélyeknek is juttatott körülbelül 120.000 koronát. Ez az összeg a nyereségnek mintegy 12%-át teszi, amehhez hasonló összeg — a tiszta jövedelemhez arányitva — minden évben kiosztásra kerül.

Személyzetek jutalmazása. A legnagyobb francia képes folyóirat, az L'illustration hetenként 140.000 példányban jelenik meg, előfizetési ára pedig körülbelül 26 korona évenként, amiből megállapítható, hogy a lapnak szép kis jövedelme van. A vállalat az 1913. évi nyereségéből a foglalkoztatott munkásszemélyeknek is juttatott körülbelül 120.000 koronát. Ez az összeg a nyereségnek mintegy 12%-át teszi, amehhez hasonló összeg — a tiszta jövedelemhez arányitva — minden évben kiosztásra kerül.

Az orosz sajtóviszonyokról több ízben megemlékeztünk már, a kiszivárgó hírek azonban néha újból hoznak érdekes jelenségekről híreket. Így azt olvassuk egy német szaklapban, hogy egy orosz munkáslapnak, melynek szerkesztője van, mert a jelenlegi szerkesztőnek 21 elődje börtönben ül. A 100 szám közül 25-öt koboztak el és összesen 8500 rubel pénzbírságot róttak ki rájuk.

Pályázat a kiegyezés történetére. A magyar ipari és kereskedelmi érdekképviselői testületek mult évi bécsi kirándulásának emlékére, az említett testületek és a Niederösterreichischer Gewerbeverein együttesen alapítványt létesítettek valamely Ausztria és Magyarország iparát és kereskedelmét együttesen érdeklő közgazdasági kérdés irodalmi feldolgozásának jutalmazására. Az alapítvány kezelésével megbízott Alsóausztriai Iparegyesület az első nyilvános pályázatot ez alapítványból most írta ki. A pályamunka tárgya: Az Ausztria és Magyarország között való közgazdasági kiegyezés története és fejlődése. A pályadíj 1200 korona. A pályadíj részletes feltételei megtudhatók az Országos Iparegyesületben (Budapest, VII, Gróf Zichy Jenő-utca 4).

Új napilap Brassóban. Mig a fővárosi napilapok száma egyre apad, a vidéken egy újabb napilap alakulásáról számolhatunk be. Április elseje óta ugyanis Brassóban Siebenbürgisch-deutsche Tagespost címen a Deutsche Bürgerzeitung hetenként kétszer megjelenő lap folytatásaként mint napilap jelenik meg.

HOZZÁSZÓLÁSOK

A betűszedő és az esperanto. E címen Haraszi József szaktárs a Grafikai Szemle január havi számában az esperanto-mozgalom ellen meglehetősen éleshangú cikket írt. Többek közt a cikkíró azt ajánlja a Szakegyesületnek, hogy az esperanto-tanfolyamra költött pénzt inkább más célra fordítsa. Ha a t. cikkíró a Szak-

egyesületnél érdeklődött volna eziránt, akkor megtudta volna, hogy az egyesületnek semminemű kiadása nincs az esperanto-tanfolyam rendezéséből kifolyólag, miután a tanfolyamok vezetője díjazásban nem részesül. Hogy H. tájékozatlanságra valló cikke szaktársainkat meg ne tévessze, szükségesnek tartom az esperanto létjogosultságát, célját, hasznát röviden vázolni. Az esperanto immár 27 év óta létezik és a világ mind az öt részében el van terjedve, hiveinek száma több millióra rug. Egyesületek minden nagyobb városban vannak, egyes országokban már a falvakban is. Irodalma több mint 5000 műből áll, az esperanto nyelvű lapok száma közel 200. Ha tekintetbe vesszük, hogy az esperanto csak az utolsó 10 évben kezdett rohamosan tért hódítani, jogosan kérdezhetjük, hogy még mekkora lesz az eredmény 10—20 év múlva? Im már az egyetemeken, polgári és elemi iskolákban is tanítják e nyelvet. Vajjon ez a nagy irodalom, a sok lap nem érdekl-e a betűszedőket? Vajjon nem betűszedők szedik-e ezeket a könyveket és lapokat? A világ legnagyobb tudósai pártolják az esperantót, sőt külön tudományos lapot is tartanak fenn e nyelvben. H. szaktárs nem látja az esperantonak a betűszedőkre való fontosságát és hasznos voltát és elegejt, hogy a betűszedő mindenekelőtt munkás. Mit akar a munkásság az esperantoval? Hogy a nemzetközi érintkezést megkönnyebbsítsük és lehetővé tegyük, hogy a világ minden proletárja egymással úgy szóban, mint írásban érintkezhesen. E nyelvnek nem az a célja, hogy a létező nemzeti nyelveket kiszorítsa, hanem az, hogy mindenkinek második nyelve legyen, vagyis segédnyelv. Mint szervezett munkások, mi nemzetközi szociáldemokraták vagyunk, de hogy az igazi nemzetköziség valóra váljék, szükséges, hogy nemzetközi eszmecserét folytassunk. Szükséges, hogy a föld minden proletárja tolmács nélkül megérthesse egymást, mert csak akkor vezethet diadalra munkásmozgalmunk. Esperanto munkásegylet már minden kulturállamban létezik már most is, ha bármely munkás külföldre akar menni, az ottani viszonyokról esperanto nyelven szeresheti be információit. Az esperanto munkáslapok száma körülbelül 10, melyekben igen érdekes eszmecserék folynak. Ez év augusztus havában a Párisban megtartandó X. nemzetközi esperanto-kongresszussal egyidejűleg a szocialista esperantista munkások is megtartják az I. nemzetközi szocialista esperanto-kongresszust, ahol, mint a jelek mutatják, megalakul az esperanto munkásegyletek nemzetközi szövetsége. Amióta Kína köztársasággá lett, a szocialista mozgalom ott annyira tért hódított, hogy már két lapot is indítottak kínai elvtársaink és pedig mindkettő kínai és esperanto nyelven. Ez utóbbit azért fűzték hozzá, hogy így a külfölddel mozgalmukat megismertessék. Így tehát a kínai szocialista mozgalmat közvetlen kínai elvtárs tollából ismer meg és nem fordítás által, mely rendszerint az eredetnek csak árnyéka. Ha az esperanto-mozgalmról bővebben akarnék beszámolni, akkor nem egy cikket, hanem egy kötetet kellene írnom, tehát nem térhetek át részletekre. H. szaktárs véleménye: tanuljanak inkább németet, franciát vagy angolt, amelyet — ugymond — itthon is és az egész világon mindenütt használhatnak és amellyel kenyérkeresetüket biztosabb alapra fektethetik. Cikkíró szaktársam nagyon téved. Eltekintve attól, hogy e nyelvek bármelyikének elsajátítására hosszabb idő szükséges, ezeknek előnyét — tapasztalatból mondhatom — nem igen érzi a munkás sem itthon, sem más országban. H. szaktárs „elárulta”, hogy létezik még egy másik műnyelv is, az ido. Ezt tudjuk, sőt azt tudjuk, hogy nemcsak ez létezik, hanem sok-sok más műnyelv is, de csak papíron. Az egyedüli nemzetközi nyelv, amely él és céljának minden tekintetben megfelel, hangzása igen kellemes, az az esperanto. Továbbá abban is téved H. szaktárs, hogy az időt a németek „eszkábálták” össze, mert ennek szerzője két francia tanár. Annak az oka, hogy H. szaktárs cikke megíródott és napvilágot látott, azt hiszem, abban rejlik, hogy a szaktársak nem látogatták elég pontosan a Szakkör tanfolyamait. Vajjon ezeket az esperanto-tanfolyamok előtt többen látogatták-e? Ezt a nemtörődömséget tehát ne az esperanto rovására tessék írni.

POLGAR IZSÓ

Cikkíró fenti válaszát kissé későn írta meg, mindamellett közreadtuk, nehogy több száz esperantista-tagunk megbántva érezze magát és kilépjön a Szakkörből. (Amint azt nekünk megüzenték.) A magunk részéről meg vagyunk róla győződve, hogy H. szaktárs nem rosszakaratból írta meg cikkét, legkevésbé pedig azért, mert a Szakkör tanfolyamának hallgatóit az esperanto-tanfolyam akadályozta volna azoknak pontos látogatásában. Tagadhatatlan tény azonban az, hogy nagyon sokan és jómagunk is azon a véleményen vagyunk, miszerint ha valaki idegen nyelvet akar tanulni, akkor sajátítsa el a németet, franciát, vagy angolt; komoly szándékkal, erős akarattal ezek közül bármelyiket rövidesen elsajátíthatja. Határozottan tagadjuk, hogy e nyelveknek nem vehetjük hasznát másutt, mint az illető nyelvet beszélő lakossággal bíró országban. Ennek illusztrálására elegendő

lesz, ha megkérdézzük: vajjon tudja nekünk, nyomdászoknak nyújtani mindazt az esperanto-irodalom, amit a német vagy angol szakirodalomban feltehetünk? Szerk.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A Szakkör új vezetősége. A március hó 30-án megtartott évi közgyűlésen megválasztott szavazatszám-lébizottság jegyzőkönyve szerint beérkezett: Budapest, Arad, Győr, Hódmezővásárhely, Kaposvár, Kassa, Kecskemét, Kispeszt, Igló, Mezőlur, Mohács, Nagybecskerek, Pancsova, Pécs, Szeged, Temesvár és Zomborból összesen 41 érvényes szavazat. Megválasztottak a *tisztikarba*: Elnök: Pollák Simon, I. alelnök: Kún Kornél, II. alelnök: Faltusz Ede, pénztáros: Bozsik István, ellenőr: Boros Dezső, I. titkár: Wanko Vilmos, II. titkár: Pollák Rudolf, I. gazda: Klein Armin, II. gazda: Goldberger Ármán, számvizsgálók: Deutschländer György, Herzog Salamon, Király Albert, Kopeczky Sebő, Künstler Aladár; választmányi rendes tagok: Aigner Antal ifj., Baka Márton, Boldizsár Zsigmond, Brezniczky József, Busay Balázs, Csomasz Géza, Dukay Károly, Egréder János, Faltusz Gusztáv, Fazekas Dezső, Fröhlich Samu, Gondos Ignác, Halász Ferdinánd, Krausz Mihály, Lackenbach Artur, Lammer Árpád, Paray Illés, Reichelesz Gyula, Révész Zsigmond, Reiner Aladár, Romberger Tivadar, Rosenberg Aladár, Sarlós Lajos, Schinkovits Vilmos, Schornstein Jakob, Spitz Adolf, Stefáni József, Steinherz Miklós, Szabó István, Tragholz Dezső; választmányi póttagok: Schmidt János, Kizsol László, Salamon István, Fekete Adorján, Hegyi Dezső, Kacsor Lajos, Daubner József, Hörbe Konrád, Leszt Béla, Kulik Rezső, Sonnenfeld Rezső, Rattenberger Mihály, Orbán Ferenc, Kertész Ernő, Maretics József, Huber Antal, Beck Mátyás, Varga János, Kállay Ferenc, Csuvára Ferenc, Dobos Géza, Lévy Pál, Pásztor Dezső, Jog Ferenc, Szabó Dezső, Hevesi Károly, Máth Ferenc, Kohn Lipót II., Torda-Molnár Mihály, Tuller Ernő. — A megválasztottak közül Kún Kornél, Egréder János, Halász Ferdinánd, Sarlós Lajos, Schornstein Jakob és Spitz Adolf nem fogadták el a választást, ennél fogva a választmány a lemondottak helyét az első öt póttag behívásával töltötte be, az I. alelnöki tisztségre vonatkozólag pedig a jövő ülésen határoz. Az április hó 9-én megtartott alakuló választmányi ülés a bizottságokat a következőképen alakította meg: *Szakkbizottság*: Elnöke az I. alelnök, tagjai: Aigner, Boldizsár, Brezniczky, Busay, Csomasz, Dukay, Faltusz Ede, Faltusz Gusztáv, Fröhlich, Hegyi, Herzog, Kizsol, Lackenbach, Lammer, Romberger, Rosenberg, Schinkovits, Schmidt, Stefáni, Steinherz, Szabó, Tragholz. — *Irodalmi bizottság*: Elnöke a II. alelnök, tagjai: Aigner, Busay, Faltusz Gusztáv, Fazekas, Fekete, Fröhlich, Gondos, Herzog, Király, Lackenbach, Paray, Révész, Reiner, Rosenberg, Schinkovits, Steinherz. — *Vigalmi bizottság*: Elnöke a pénztáros, tagjai: Baka, Boldizsár, Boros, Brezniczky, Busay, Fazekas, Fröhlich, Goldberger, Kopeczky, Klein, Lammer, Révész, Reiner, Salamon, Steinherz, Tragholz. — *Agilálóbizottság*: Faltusz Gusztáv, Herzog, Király, Krausz, Lackenbach, Révész. — *Tanonckutatási bizottság*: Herzog, Király, Krausz, Révész, Schinkovits. — Valamennyi bizottságnak hivatalból tagja az I. és II. titkár és a pénztáros. A bizottságoknak jogukban áll önmagukat kívülállókkal is kiegészíteni.

Pénztári kimutatás az 1914. évi február hónapban. *Bevételek*: Át hozat a múlt hóról 1605'75 K. Tíz darab Hitelszövetkezeti részjegy (à 10 K) 100'— K. Gutenberg-szoboralap 1336'80 K. Ács Mihály-alap 523'16 K. Székesfőváros előfizetése (1913) (35 példány à 7'20) 252'— K. Február 1-i estélyi összbevétele 660'40 K. Tanoncpéldányokból 70'— K. Tagsági járulékokból befolyt: M. kir. Állami nyomda 22'80, A Nap-nyomda 29'20, Apostol-nyomda 4'20, Athenaeum-nyomda 74'60, Attila-nyomda 4'—, Angló-nyomda 3'80, Auer-nyomda 5'60, Bagó-nyomda 2'80, Baptisták 1'60, Barcza-nyomda 1'60, Bichler-nyomda 3'40, Biró és Schwarcz-nyomda 8'40, Breier 2'40, Breitner 1'40, Brózsza Ottó 1'60, Budapesti Hírlap 21'20, Budapesti lapvállalat 4'—, Betűöntőde 8'20, B. H. E. V. 2'20, Buschmann F. utóda 11'20, Bokor 2'60, Concordia 1'80, Egyetemi 4'60, Egyleti tisztviselők 14'40, Elek-nyomda 3'20, Élet-nyomda 22'80, Engel S. Zsigmond 2'20, Európa-nyomda 4'80, Egyesült nyomda 5'—, Fővárosi nyomda 1'60, Franklin-nyomda 97'80, Franklin-fiók 8'—, Fráter és Társa 3'80, Fischer és Mika 1'60, Gárdos 1'60, Galitzenstein 9'—, Garai nyomda 3'20, Globus és Magyarország 24'80, Grafikai intézet 2'60, Grünhut és Steiner-nyomda 2'40, Goldschmidt Testvérek 8'20, Goldfaden 1'80, Hamburger és Birkholz és fiókja 10'20, Hazai hírlapkiadó 12'40, Hedvig Imre —'80, Hedvig Sándor 2'80, Hentschel 2'40, Heisler és Kószol 4'—, Heller K. és Tsa 2'80, Hornyánszky 25'60, Hungária-nyomda 13'40, Hunnia 5'80, Herkules-nyomda 2'40, Hell I. Ede —'80, Jakab 1'60, Jókai 5'20, Kánitz 1'60, Károlyi György 3'20, Karczag-nyomda 2'20, Kereskedelmi nyomda 2'80,

Kellner A. 2'40, Kellner E. 19'80, Kertész-nyomda 2'—, Korvin Testvérek-nyomda 19'80, Közigazgatási Közlöny 2'40, Központi nyomda 1'60, Községi könyvnyomda részvénytársaság 7'20, Kurcz és Fejér —'80, Kápolnai-nyomda 3'20, Kunossy-nyomda 5'20, Légrády-nyomda 31'20, Lengyel Lipót-nyomda 6'60, Löbl D. és Fia 10'60, Löbl Mór-nyomda 2'80, Magyar fénynyomda 3'20, Magyar könyvnyomda részvénytársaság 11'60, Markovits és Garai 2'60, Márkus Samu 7'60, May-nyomda 4'80, Minerva-nyomda 1'40, Meteor 2'20, Merkantil 3'20, Muskát Béla 3'60, Nágel 1'40, Neuwald utóda 6'—, Nyugat 5'20, Otthon 4'20, Pallas 49'60, Pannónia 1'60, Pápai Ernő 11'20, Pátria 17'—, Pester Lloyd 7'20, Pesti könyvnyomda részvénytársaság 33'60, Phöbus-nyomda 1'80, Poporul Roman-nyomda 3'60, Pollák és Leopold 2'80, Posner K. L. és Fia-nyomda 15'60, Radó Izor-nyomda 9'60, Rigler J. Ede 7'60, Roth József 2'40, Róvó Aladár 6'80, Rózsa K. és neje 3'80, Rusznák és Türk-nyomda 1'60, Rózsa Jenő 2'40, Schmelz és Zoltán 1'60, Stephaneum-nyomda 33'—, Székesfővárosi házinyomda 36'—, Schmiel Sándor 2'40, Schmiel és Manheim 2'—, Springer 1'80, Stúdió (Czettel és Deutsch) 1'—, Schulz 3'40, Szűsz 1'60, Szerb nyomda —'80, Thália-nyomda 22'—, Tolnai-nyomda 30'20, Turul-nyomda —'80, Universum 2'40, Unio-nyomda 2'60, Uránia 6'60, Várnai-nyomda 4'—, Világosság 67'—, Viola és Geist 3'40, Weisz L. F. 1'—, Weisz Adolf 1'40, Weisz Márton-nyomda 3'60, Wendt —'40, Wodianer Fülöp és Fia 47'80 K. Egyesektől 29'20 K. — Vidékről: Székesfehérvár 16'60, Halas 2'40, Győr 17'—, Zilah 6'—, Nyiregyháza 8'60, Kecskemét 16'20, Marosvásárhely 36'—, Pápa 3'20, Szamosujvár 7'—, Turócszentmárton 8'40, Pécs 14'—, Moson 6'20, Gyoma 10'20, Szeged 10'60, Szekszárd 15'—, Nagyvárad 36'—, Gyergyószentmiklós 4'—, Sárospatak 3'20, Kispeszt 1'40, Sopron 22'20, Privigye 1'60, Nyitra 6'60, Békéscsaba 9'60, Ungvár 8'—, Szombathely 17'40, Pancsova 13'80, Arad 31'80, Karánsebes 8'—, Zombolya 6'—, Gyulafehérvár 4'20, Erzsébetfalva 1'60, Kaposvár 12'60, Keszthely 7'20, Veszprém 8'20, Temesvár 16'—, Kassa 9'60, Pozsony 7'60, Igló 6'80, Sátorajuhely 5'—, Nagykanizsa 9'—, Miskolc 9'40, Zombor 7'20, Dés 8'80 K. Összesen 1689'— K. Főösszeg: 6252'71 K. — *Kiadás*: Törlesztés a nyomdászalára 500'— K. Szerkesztő fizetése, jutaléka és portója 274'14 K. Február 1-i estélyre 550'46 K. Szaktanfolyamra 117'35 K. Januári expedálás (bekötési táblák is) 128'40 K. Műmellékletekre 220'— K. 875 bekötési tábla 437'50 K. Leipzig kiállítás második részlete 71'74 K. Adminisztráció és portókiadás helyben és vidéken 20'38 K. Összesen 2319'97 K. — Kézpénz a hó végén 2002'18 K. Tíz drb Hitelszövetkezeti részjegy (à 10 K) 100'— K. Gutenberg-szoboralap 1336'80 K. Ács Mihály-alap 523'16 K. Összesen 6252'71 K.

Tagsági forgalom 1914. évi február hónapban. *Beléptek a Körbe*: Varga Aladár (Apostol), Borsiczky József, Schillerwein Gyula (Athenaeum), Büchler Ede, Csanádi János (Breitner), Bentum Rezső, Bichler Jenő, Hetzmann József, Nagy Ernő (Bichler), Panajot Tivadar, Takács Sándor (B. H. E. V.), Baticz János, Remete János, Murini Géza (Egyesült), Schüller Gusztáv, Sövegjáró Károly (Elek), Fáber Gyula, Gerő Samu, Schnürmacher Sándor, Zsompák István (Engel S. Zs.), Grosz Elemér (Irányi), Hajós József, Kovacsóvszky Károly, Kopstein Géza, Sucho-dovszky Rezső, Werner Nándor, Sebők József, Klein Ferenc (Franklin), Teichner Márton (Fráter és Tsa), Mayer Fülöp, Virág Géza (Gárdos), Holl Rezső (Hamburger és Birkholz), Meitner Árpád, Scharschmiedt Ferenc (Hell I. Ede), Majerik Emil (Hedvig S.), Hofbauer Imre (Heisler és Kószol), Szmotyek Ferenc (Hornyánszky), Hamaridesz János (Jókai), Takács Ferenc (Károlyi), Fürstenfeld Bernát, Pollák Vilmos (Klein S.), Hahn Gyula (Korvin), Abránovich Károly, Srp János (Kápolnai), Frömel Tamás (Légrády), Hinterseer Károly (Magyar könyvnyomda rt.), Wachtler Lajos (Márkus), Schelken József (Muskát B.), Boros Jenő (Neuwald utóda), Takács Ernő, Virág Ödön (Nyugat), Trebits Rezső (Otthon), Deák József, Rötzl Ede, Weiskopf Jenő (Pallas), Preier András (Pápai), Zajzon István (Pesti könyvny. rt.), Rusznák Mihály (Poporul Roman), Mayr Károly (Posner), ifj. Nemes Ferenc (Rigler), Andorf Gyula, Goldstücker Gyula, Helm Nándor, Kiss Imre (Róvó), Eybl István, Funk István, Jahn Kálmán, Kaltenecker Ferenc, Lichtenstein János, Novotha László, Rác Árpád Béla, Ritterer János, Szabó Lajos, Tölgyesi Emil (Stephaneum), Berts Sándor, Köszegi Károly, Vajda Zoltán, Wiegh Sándor (Székesfővárosi), Zimmermann István (Schmiel és Manheim), Mudry Endre, Vének István (Tolnai), Hermann Frigyes, Schenk Aladár (Universum), Mach Miksa (Viola és Geist), Berger Izsák Izidor, Kövér János (Világosság), Polacsek Mór (Weisz A.), Kruchió István (Weisz Márton), Maresch Gyula, Schröder János (Wodianer), Balogh László, Konrad Salamon, Mónus Miklós, Schwarzer Béla, Varga Béla, Wald Vilmos (Gyoma), Czutor Ede, Kurucz János, Pozsgai János (Hódmezővásárhely), Kindornay Lajos, Kollár Béla, Kordován József (Kaposvár), Almásy János

(Kecskemét), Németh Ferenc (Kispest), Kohn Lipót (Liptószentmiklós), Fogel Gyula, Fried Ignác, Fischer Mór, Führer Béla, Kovács Sándor, Payer Géza, Rechtmann János, Rossi Ferenc, Rác Odón, Steiner Ferenc, Schwarz Nándor, Standhaft József (Miskolc), Wilhelm Béla (Nagybecskerek), Németh-Babich Antal (Pápa), Chmelik János (Pozsony), Berezsk Emil (Pécs), Spitz Jenő (Sátoraljujhely), László Bódog, Szabó József (Nagykanizsa), Leopold Ferenc (Pancsova), Bosnyák József, Hajósevits Agoston, Konyovits György, Kovacsits Koszta, Krsztics Miklós, Radojevic Bózsó, Singer Hugó, Stefan N., Sztóicsevits Milán (Zombor), Kosara Sándor (Arad), Giesse Lipót, Gressó József, Horváth József, Imricsák Albert, Mortensohn Béla, Pásztor István, Sirokovszky Dezső (Kassa), Czala J. Lajos, Ferdinánd Géza, Nagy Károly, Mayer Géza, Turcsa Gergely (Kolozsvar), Román Pál (Nagyvárad), Farkas Dávid, Mahr József, Stieger Károly (Sopron), Tóth Antal, Zsiga Sándor (Szeged), Kornháuszler Vilmos, Liener Antal (Temesvár), Schmidt Adám (Mohács). — A hó végén 10 tiszteletbeli, 2419 rendes, összesen 2429 tag (ebből Budapesten 1642, a vidéken 777 tag).

Választmányi ülés 1914 február hó 27-én. Jelen vannak: Elnök, II. alelnök, I. titkár, pénztáros, ellenőr, II. gazda, Lammer, Schwartz, Steinherz, Tragholt, Király, Halász, Révész, Baka, Boldizsár, Brezniczky, Fröhlich és Herzog. Igazolva távol: I. gazda, Aigner, Kún. Elnök megnyitja az ülést és felolvastatja a mult ülés jegyzőkönyvét, melyet a választmány hitelesít. A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéretnek Tragholt és Brezniczky József. Elnök jelenti, hogy a titkár és pénztáros évi jelentései, ugyszintén a helycsoportok jelentései, valamint a zárszámadás egész terjedelmében közöltetett a Grafikai Szemlében. Szükségtelemek tartja a terjedelmes jelentéseket itt felolvasatni, miért is arra kéri a választmányi tagokat, hogy azokat nyomtatásban áttanulmányozni és esetleges észrevételeiket a jövő ülésen előterjeszteni sziveskedjenek. Tudomásul szolgál. Titkár jelenti, hogy a tanoncoktatás ügyében létrejött a megállapodás, amely minden irányban fedi a mult ülésben tett nyilatkozatát. Faltusz a fővárosi iskolai tanoncoktatók bevonását szükségesnek találja. Király figyelmébe ajánlja az elnökségnek, hogy az oktatás céljainak megfelelő teremről kell gondoskodni, mert az oktatást a folytonos helyiségcsere károsan befolyásolja. Egyben kívánatosnak tartja, hogy az előadók tiszteletdíjban részesüljenek. Herzog szintén a helyiségkérdés megoldását sürgeti, mert máskülönben a tanoncok is elkedvetlenednek; a tiszteletdíjazást azonban ellenzi. Titkár válaszában ellenzi a fővárosi szakelőadók bevonását. Ugyancsak ellenzi az előadók tiszteletdíjazását is. A helyiség ügyét ő is sürgősen tartja megoldandónak. Kéri jelentését ilyen értelemben tudomásul venni. Tudomásul szolgál. Elnök jelenti, hogy a közgyűlést nem lehet 29-én megtartani, mert akkor nincs megfelelő helyiség. Ajánlatára a közgyűlés március 30-ára hivatik egybe. Elnök jelenti, hogy a kereskedelmi miniszter úr szerkesztőnk részére szabadjegyet és a tanfolyam céljaira 1000 (egyezer) korona államsegélyt engedélyezett s hogy a tanfolyami jelentést és számadásokat tudomásul vette. Örömmel szolgál tudomásul azzal, hogy pártfogóinknak hálás köszönetünket fejezzük ki. Titkár rövidesen vázolja az alapszabályok egyes szakaszai módosításának szükségét s javasolja, bizassék meg az elnökség az alapszabályok áttanulmányozásával és erre vonatkozó előterjesztés elkészítésével. Elfogadjatik. Pénztáros jelentése a háziestélyi előkészítéséről tudomásul szolgál. A kaposvári helycsoport kiállítás rendezését kéri. A választmány a kérést teljesíti. II. elnök a helyiség ügyének, valamint a titkár és pénztáros munkája egyszerűsítésének megvitatása céljából egy bizottság kiküldetését javasolja. A bizottság ehhez hozzájárul s a bizottságba kiküldi az elnökséget, Schwartz, Steinherz, Herzog és Révész szaktársakat. Több tárgy nem lévén, ülés vége.

Választmányi ülés 1914 március hó 11-én. Jelen vannak: Elnök, I. és II. titkár, pénztáros, I. gazda és 12 választmányi tag. Elnök üdvözlöli a megjelenteket s az ülést megnyitja. Bejelenti, hogy a jegyzőkönyvet a jövő ülésen fogjuk felolvasatni és hitelesíteni. A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri Sáros Lajost és Steinherz Miklóst. Elnök hivatkozva a mult ülésen a választmányhoz intézett felhívásra, hogy az évi jelentéseket nyomtatásban áttanulmányozni sziveskedjenek: felteszi a kérdést, van-e valakinek kifogása vagy észrevétele az évi jelentésekre vonatkozólag. Miután a felhívás után senkisémet jelentkezett szólásra, elnök az évi jelentéseket egyhangulag elfogadjottnak jelenti ki. Felolvasatlik az alapszabályok módosítására kiküldött bizottság előterjesztése, melyet a titkár részletesen ismert és indokol. Titkár ezeken a módosításokon kívül ajánlja még a 15. § f) pontjának olyan módosítását, hogy az indítványok a közgyűlés előtt 30 nappal adassanak be a jelenleg előirt 10 nap helyett. Herzog szaktárs e határidőt 14 nappal kéri megállapítani, úgy amint az más szaktársi egyesületeknél is megvan. Gondos szaktárs a 2. § d) pontjának „Könyvtár” szavát „Szakkönyvtár”-ra

kéri módosítani. A választmány a módosításokat Herzog és Gondos pótló módosításaival elfogadja s a közgyűlés elé terjeszteni határozza. Elnök jelenti, hogy a helyiség és munkaegyszerűsítés megbeszélésére kiküldött bizottság az ügyet az új választmány döntésére kívánja bízni, annál inkább, mivel ezen ügyek rendezése okvetlenül anyagi áldozatokkal járna s a tömeges belépés folytán keletkezett új helyzetből kifolyólag Körünk anyagi erejét most még korai volna újabb megterheléssel próbára tenni. A választmány a bejelentést tudomásul veszi. Titkárnak a fővárosi és nagyvárosi szaktanfolyamokról szóló bejelentése, valamint több vidéki helycsoport megalakulása tudomásul szolgál. Olvasatlik a szekszárdi és soproni szaktársak kérése kiállítás rendezése iránt. A választmány a kéréseket teljesíti s Szekszárdra Busay Balázst, Sopronba Lammer Árpádot küldi ki. Pénztáros jelentései a pénztár állapotáról, a tagforgalomról és a háziestélyről tudomásul szolgál. Gondos Ignác indítványozza, hogy a könyvtár gyarapítására több újabb szakkönyv szereztessék be. Elfogadjatik. Ülés vége.

A Szakkör választmányának rendkívüli ülése 1914 március hó 27-én. Jelen vannak: Elnök, pénztáros, I. és II. titkár, I. és II. gazda, Kopecky számvizsgáló és 12 választmányi tag. Elnök megnyitván az ülést, jelenti, hogy a választmány által javaslatba hozott alapszabálymódosításokat a helycsoportok választmányainak is megküldtük. Titkár ismerteti a helycsoportoknak az alapszabályok módosítása tárgyában hozott határozatait s megállapítja, hogy a csoportok tulnyomó többsége a javasolt módosításokat egyhangulag és változtatás nélkül elfogadta. Módosítást, illetve pótlást csupán a debreceni és ungvári helycsoportok nyújtottak be. Ezek közül a debrecenieknek a 31. § c) pontjához beadott pótlását, amellyel a „A helycsoport alapszabályszerű működéséből folyó mindennemű kiadás a helycsoport pénztárából fedezendő” rész után „de a kiállítások és szakelőadások rendezése céljából kiküldött központi előadók utiköltségének és a nyomtatványok szállítási költségének 50%-át minden esetben a központ fedezi” kikötést kívánják az alapszabályokba felvenni, azzal a módosítással ajánlja elfogadásra, hogy a „minden esetben” kitétel hagyassék ki. A választmány az előterjesztést elfogadja. Az ungváriaknak a 4. §-hoz ajánlott pótlását, hogy a betegek, munkanélküliek és katonai gyakorlaton levő tagok a lapot díjtalanul kapják — elfogadásra ajánlja. A választmány a 4. §-nak az ungváriak által ajánlott pótlással való kiegészítését határozza el. Az ungvári szaktársaknak a 31. §-hoz ajánlott azt a módosítást, hogy a dolgozó tagok hátralékait az olyan csoportokban, ahol legalább 20 tag van, a csoport pénztárát — a 20 tagnál kevessebbel bíró csoportok tagjainak hátralékai, valamint a munkanélküliek, betegek és katonai gyakorlaton levő tagok hátralékai is a központ pénztárát terheljék — elvelésre ajánlja, amihez a választmány hozzájárul. Titkár jelenti, hogy önálló indítványt csak a kaposvári helycsoport nyújtott be s ez a következő: Mondja ki a közgyűlés, hogy a központ köteles a helycsoportok részére évenként legalább egyszer — a helycsoportok anyagi hozzájárulása nélkül — egy előadót küldeni szakfelolvasás tartására. Titkár ezt az indítványt ebben a formájában elfogadhatatlannak tartja, de a közeljövőben megalkotandó ügyviteli szabályzat keretében az évi csoportvizsgálatokkal kapcsolatban esetleg lehetségesnek és kivihetőnek tartja, hogy ilyen alkalommal a kiküldött előadást is tartson. Javasolja, hogy ezt az indítványt azzal terjesztessék a közgyűlés elé, miszerint azt az ügyviteli szabályzat megalkotásánál az új választmány vegye figyelembe. Elfogadjatik. Elnök a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Révész és Fröhlich szaktársakat kéri fel. Pénztáros javasolja, hogy az alapszabály 14. §-a olyképen módosíttassék, mely lehetővé teszi, miszerint a közgyűlést áprilisban is meg lehessen tartani. A választmány a javaslatot elfogadja s a 14. § „március hónapban” kitételét „az év első négy hónapjában” szöveggel való helyettesítését fogja a közgyűlésnek ajánlani. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Leipzig. 1914 április 18-ig befolyt: Szilágyi József 88 —, Tálasi Miklós 87 —, Bíró Miklós 153 —, Kún Kornél 181 —, Fürst Vilmos 57 —, Füzi József 112 —, Szedmer József 99 —, Mittelmann Izidor 138 —, Rozsondai Béla 137'50, Tóth Sándor 74 —, Richter Márton 146 —, Bálint Odón 59 —, Deák József 108 —, Gondos Ignác 210'30, Wanko Vilmos 125 —, Geistlinger Ferenc 126 —, Drab Sándor 138 —, Zsitvay Lajos 13'50, Marmorstein Izidor 70 —, Tóth Gusztáv 29 —, Mészáros Gyula 29 —, Androviczky Imre 22 —, Szende Lajos 20 — korona, mely összeg az Általános Fogyasztási Szövetkezetenél van elhelyezve.

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokonszakmabeliek Szakköre hivatalos közlönye. Felelős szerkesztő és kiadó Wanko Vilmos. Főmunkatárs Gondos Ignác. — Világosság könyvnyomda részvénytársaság Budapest, VIII. kerület, Conti-utca 4.

RÉZ- LÉNIÁK

Zierow & Meusch
Leipzig

KALLÓS ÖDÖN

Grafikai szaküzlet. Budapest, VI. ker.,
Vörösmarty-utca 69-71. Telefon 130-17

VILÁGHIRŰ KÖNYVNYOMDAI
FESTÉKGYÁR

BEIT & CO HAMBURG

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
BUDAPEST, VI, DÉVAI-UTCA 21. SZÁM

105 Typograph

RS

**szedőgép rendeltetett meg
nálunk - 3 hónap - január,
február és március alatt!**

Semmi sem bizonyítja a TYPOGRAPH előnyeit
hathatósabban, mint ez az élénk kereslet, mely-
ben gépeink mindenkoron, de leginkább a

Kétbetűs-Typograph
önműködő osztóval részesülnek.

TYPOGRAPH G. m. b. H., Berlin NW. 87.
Könyvipari kiállítás Leipzig 1914 : II. gépcsarnok.

1914

LESSING- ANTIKVA

mint könyv- és címirás elsőrangú!

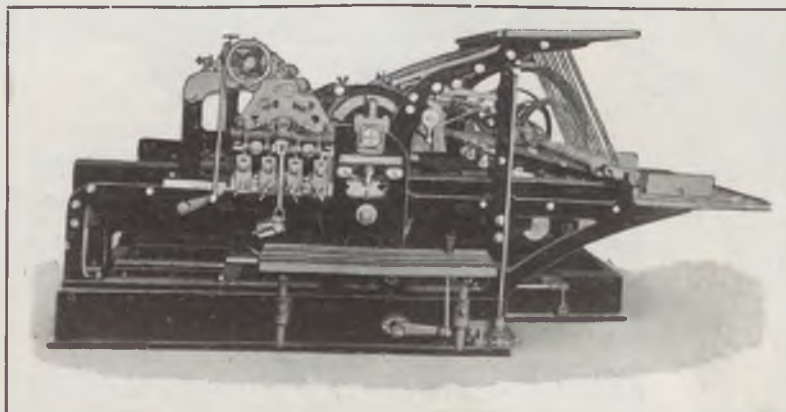
Wilhelm Woellmer
betüöntödéje és rézléniagyára
Berlin SW 48

HERMANECI
PAPIRGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST VI, GYÁR-U. 38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZINES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

WÖRNER J. ÉS TÁRSA GÉPGYÁRA BUDAPESTEN

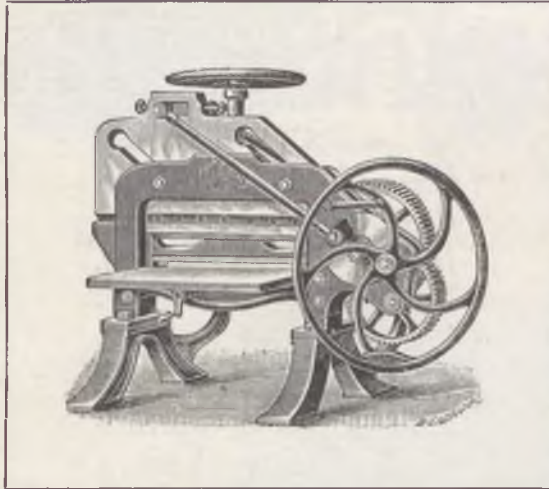

Körforgó nyomógépek ujság- és illusztrációnyomásra, meghatározott és változtatható ív nagyságok számára készülnek.

Könyvnyomdai gyorsajtók vasuti rendszerű menettel. Könyvnyomó gyorsajtók két- és négy-pályás görgő-járáttal. Kromótipiai gyorsajtók rövidített ívkivezetőkkel és gyűrűs kirakódob segítségével. Kétfordulatu gyorsajtók elől kirakóval. Könyvnyomdai gyorsajtók görgő-pályával. Könyvnyomdai kézisajtók és könyvkötészeti gépek

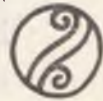
**JOSEF ANGER & SÖHNE, GÉP-
GYÁR ÉS VASÖNTŐDE, WIEN-
HERNALS, HAUPTSTRASSE 122**

Szállit legújabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyomdák, papirgyárak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyárak, dobozgyártók részére a legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Alapítva 1866. évben.

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPIRNEMÜGYÁR
RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG
BUDAPEST

Borítékok

minden nagyságban és minőségben kaphatók. Külön készítésű borítékok gyorsan és jutányos áron készíttetnek. Ablakboríték-különlegességek. Gyászkeretű borítékok készítése. A különféle borítékok gyártására a legmodernebb gépek állanak rendelkezésünkre

HERBST S. fotokemigrafiai műintézet

Budapest, VIII, Bezerédi-utca 19. szám.
(Saját ház.) Telefon: József 4—24. sz.

A legtökéletesebb és legjobb gépekkel felszerelt műintézet elfogad minden a reprodukáló szakba vágó munkák kifogástalan kivitelét. Különösen ajánlja rézbe maratott címke-készítményeit mindennemű ipari célokra.

Különféle klisék
ipari célokra
raktáron

*A vésnök is komoly legény,
Javitgat a kép tetején.
Valósággal nagy szerencse:
Kéznel van a lupalencse.
Így igazgatnak a képen,
Herbst S. klisé-műhelyében.*

Figyelmeztetjük
ciklus-
hirdetésünkre

SÁR, ZELINKA ÉS TÁRSA

Budapest, X, Halom-utca 12.
szám. Telefon: József 19-00

Vesz
mindennemű papírhulladékot papírgyár-
tási célra. Szállít mosott és fertőtleni-
tett géptisztító-rongyot előnyös árban!

AUTOTIPIA
FOTOTIPIA
FOTOLITOGRAFIA

Készít horgany- és réz-
maratású kliséket a
legszebb kivitelben.
Házonkívüli felvétele-
ket, úgymint építmé-
nyek, gépek, tájképek,
festmények és iparmű-
vészeti tárgyakról a
legjutányosabb árak
mellett.

TELEFON 679

TELEFON 679

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, V,
FALK MIKSA-Ú.13

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96-19 ÉS 142-51

Állandó nagy raktár a nyomdászipari
szakmában előforduló papírban. Több
előkelő papírgyár lerakata. Különleges-
ségek: különféle boríték- és levélpapír,
kromó-, illusztrációs nyomó- és könyv-
papírokban. Kivánatra papírmintákat
azonnal küldünk ingyen és bérmentve

STEMPEL D.

BETÜONTÓDE - R.-T.-FRANKFURT-M
RÉZLÉNIAGYÁR

Kiválóan szép és praktikus újdonsá-
gok a modern nyomdai munkák
kiviteléhez, úgymint, könyv-, akci-
dens-, körlevél- és írófű befűkből, ini-
ciálék, körzetek, vignetták stb. Kivitel
minden országba. Ékezetek minden
nyelvhez. - - Gyártja a Mergenthal
szedőgépbefűtő kézi szedésre való
használatra. Galvanoplasztika.
Vésnökintézet

Mintákkal készséggel szolgál
a magyarországi vezérképviselő

Silberer Adolf
grafikai szaküzlet

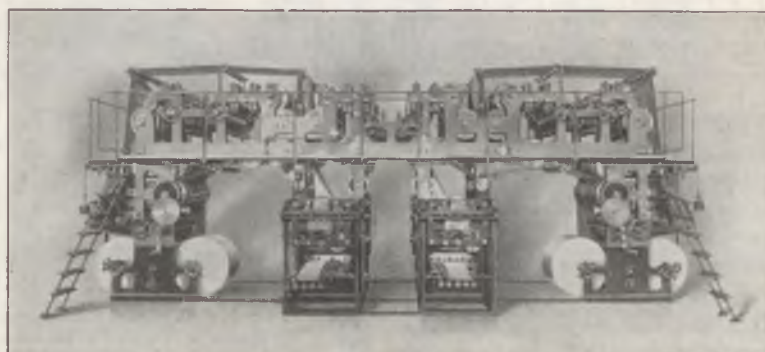
BUDAPEST, VII, AKÁCFA-UTCA 45
TELEFON 152-11

VOGTLÄNDISCHE MASCHINENFABRIK A-G

PLAUEN I. V.

EURÓPA LEGNAGYOBB KÖRFORGÓGÉPGYÁRA

Gyárunk teljesen szalagnélküli,
négytekerceses körforgógépének

SPECIÁLIS KONSTRUKCIÓJA

Legujabb modell D. R. P.

Előnyei: a hajtogató-készülék, valamint a nyomtató- és a festékező-művek könnyű hozzáférhetősége; célszerű szerkezete; legnagyobb teljesítő képessége; a papirtekercesek beemelése kényelmesen és gyorsan elvégezhető, mivel azoknak tengelyei minimális magasságban vannak beágyazva; üzemképessége és erős és tartós építése.

Mindenféle ujság-, színes-, illusztráció-, mű-, prospektus-, jegy- és hasonló nyomtatványok nyomtatására alkalmas körforgógépek, valamint automatikus, félig automatikus és egyszerű tömöntődei berendezések gyártása

Számítások és árvetések készséggel adatnak. Képviselő Magyarország és Ausztria részére
PAUL KEIL, WIEN XVIII., STERNWARTESTRASSE 25

Rézléniagyártás, bélyegzőmetszés,
tömöntőde és mechanikai műhely
és galvanoplasztika

ELSŐ MAGYAR BETÜÖNTŐDE RT.

BUDAPEST, VI,
DESSEWFFY-U. 32.
TELEFON: 23-70

Dus raktárt tart magyar és minden idegen ékezetű könyv- és cimbetűkből, valamint körzetek, rézléniák és különféle felszerelési anyagokból. Teljes könyvnyomdai berendezések gyorsajtókkal egyetemben a legrövidebb idő alatt, a legjutányosabb feltételek mellett fogadosittatnak

HENGERÖNTŐ-MŰHELY

OLCSÓBB ÉS JOBB AZ
OTTHONI ÖNTÉSÉNél

BERGER ÉS WIRTH

első magyar könyv- és könyomdai
festék- és hengeranyag-gyár

BUDAPEST, IX. KER.,
MÁRTON-UTCA 19. SZ.
TELEFON JÓZSEF 6-35

Mindenfajta szines és fekete festékek, kencék, bronzok az összes grafikai iparágak számára. „Viktoria” szabadalmazott mélynyomásu festék, valamint Offset-festék minden színben. „Viktoria” hengeranyag kockázott és sima táblákban a legjobb minőségben. Az összes grafikai szaccikkek, segédesszközök állandó raktára.

CINKOGRAFIAI MŰINTÉZET

KOBLINGER GYULA

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENNEMŰ KLISÉKET MŰVEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALAMINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉSEKHEZ. ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

FIGYELEM!

ALKALMI VÉTEL!

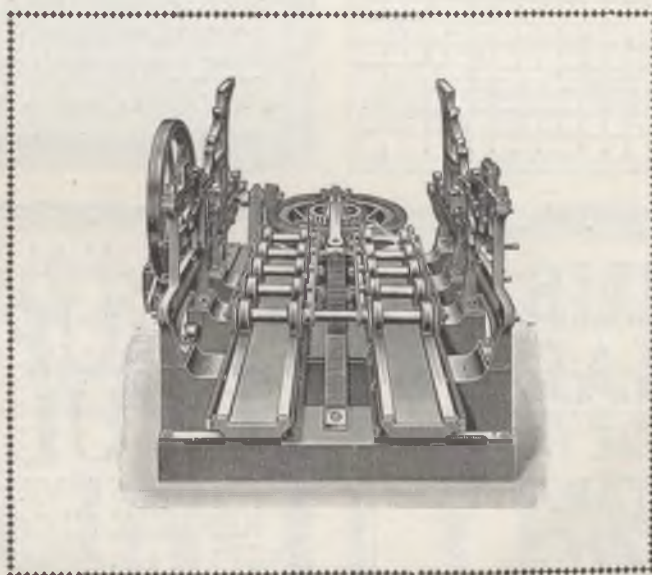
2 drb 16-oldalas Wörner-féle két-tekerces rotációsgépet, 4-oldalas iv-nagyság 420 x 540 mm (Pesti Hirlap alakja) alaposan javítva, igen kedvező feltételek mellett elad

KEIL PÁL A VOGTLÄNDISCHE
MASCHINENFABRIK
A.-G. VEZÉRKÉPVISELŐJE, WIEN-
COTTAGE, STERNWARTSTR. NR. 25

**A DRESDENER
SCHNELLPRESSENFABRIK
A.-G. COSWIG
GYÁRTJA A VILÁGHIRŰ
PLANETA**

Planeta-Fixia, Planeta-Rapid és az elől-hátul kirakó gyorsajtókat. Legfőbb előnyei: kitűnő szerkezet, erős építés, 2500 nyomás óránként

AJÁNLATTAL, ÁRJEGYZÉKKEL SZOLGÁL

FREUND-BARÁT-FÉLE
ÜGYNÖKSÉG ÉS GRAFIKAI SZAKÜZLET
BUDAPEST, VII, AKÁCFA-UTCA 13. SZ. TELEFON 82-35

AZ ÖSSZES KÖNYV-, KÖNYOMDAI,
KÖNYVKÖTÉSZETI FESTÉKEK ÉS
CIKKEK NAGY GYÁRI RAKTÁRA

Művészi
kivitelek
rajzok

Klisék
König és
Bayernél

Budapest-VII. Dohány utca-12.
Telefon-483
ajánlatok és vázlatok
díjmentesen

HANS WUNDER

G. m. b. H.

**könyv- és könyomdai festék-
gyár Berlin-Wilhelmsberg**

Könyv- és könyomdai, fekete és színes festékek. Legjobb minőségű Germania-hengeranyag bármely rendszerű gép számára (körforgógéphez is). Különlegesség: Gloria (festékpótanyag), a festék lehuzódását meggátolja. Fénykék Perga, nagyon elterjedt és szívesen veszik. Wunder-fekete, fénylik és gyorsan szárad, ezért igen ajánlatos árjegyzékek nyomásához. Könyvkötőfestékek. Átnyomó-papírok: Rekord, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTAR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

JULIUS KLINKHARDT BETÜÖNTŐDÉJE ÉS RÉZ- LÉNIAGYÁRA LEIPZIG

LIEBIGSTRASSE 4-8

Modern és izléses betűk, körzetek stb. elismert elsőrendű kemény anyagokból. Tömöntőde, galvanoplasztika, bélyegmetszés, rézléniagyár, vésnökintézet, szerszámgyár

Mintakönyveket szívesen küldenek a cég magyarországi képviselői

GROSZ ÉS KALLÓS
GRAFIKAI SZAKÜZLET, BUDAPEST
VIII, RÖKK SZILÁRD-UTCA 18. SZÁM
TELEFON JÓZSEF 40-02

Nyomdaberendezések minden nagyságban a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek

GRAFIKAI SZAKÜZLET KAUFMANN GYULA

BUDAPEST, VII. KER.,
KERTÉSZ-UTCA 48. SZ.
TELEFON-SZÁM 75-48

KARL KRAUSE

gépgyár, Leipzig

POPPELBAUM

cs. és kir. udv. betüöntőde

R. GERHOLD

rézmetsző műintézetének
KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELETE

KÖLTSÉGVETÉSSEL, ÁRAJÁNLA-
TOKKAL DIJTALANUL SZOLGÁL

**WOLFFER
MOR**
BUDAPEST-VIII. KER.
HUNYVADY-UTCA 32.
KIISLEGYÁR
TELEFON-JÓZSEF
552. ALAPITVA 1893

Szolid, tartós és megbízható ZÁRÓKÉSZÜLÉK!

„UNIVERSAL-COMBI“

a legelterjedtebb és legkedveltebb biztonsági záró készülék öt lyukkal, négyszögű, hasítékos vagy fogkoszorus.

Egyszerű:		Kettős:	
5 cm	K 325	20 cm	K 530
10 cm	K 335	23 cm	K 530
12 cm	K 350	25 cm	K 530
13 cm	K 365	30 cm	K 565
15 cm	K 375	35 cm	K 575
18 cm	K 390	40 cm	K 6—

70474

Olcso, könnyű és rendkívül tartós

VAS-ÜRPOTLÓK

„SPAR-BLANCO“ záróürpótlók vasból.

Egy készlet (IV. számú) 60 darab különböző nagyságú vasürpótló (egy négyzetméterre elegendő) 28— K.

Az árak díj- és vámmentesen Budapestre értendők.

Kempewerk-gépgyár, Nürnberg

Különlegességei: tömöntődei, chemigrafiai és galvanoplasztikai gépek és a nyomtatóiparban használatos mindennemű vasanyagok. Magyarországi képviselő: GOLDSTEIN ADOLF grafikai szaküzlet Budapest, VII. kerület, Kazinczy-utca 32. szám. Telefon 23-41

GUTENBERG-HAUS GEBR. GEEL
grafikai szaküzlet, Wien VII/2, Lerchenfelderstr. 37

A Mergenthaler Setzmaschinen-Fabrik **LINOTYPE** sorszedő- és öntőgépeinek kizárólagos árusítói

GUTENBERG és CENTURETTE L. & M. két-turás gyorsajtók. :: LIBERTY, NATIONAL és AMATEUR tégelynyomógépek, ROTARY önműködő ívberakó-készülék, óránkénti munkateljesítmény 4000 iv. Papírvágógépek, drót-és fonálfűzőgépek, ugyszintén mindenféle elsőrangú gyártmányú segédgépek.

Magyarországon, Ausztriában és a Balkán-államokban. Különlegességek: könyv- és könyomdai, könyvkötészeti, valamint rokonszakmabeli üzemek teljes berendezése.

**BUDAPESTI FIÓKÜZLET :
KRAMMER LIPÓT
VI, BAJNOK-UTCA 26. SZ.**

Legújabb és legkiválóbb tömöntődei gépek és berendezések. A Schriftgießerei D. Stempel A-G. Frankfurt a/M. betűi és diszitőanyaga. :: A Ch. Lorilleux & Cie, Paris, kő- és könyvnyomdai, könyvkötészeti festékei. Raktáron tart mindenféle eszközöket és anyagokat az összes grafikai üzemek részére.

AZ 1914. ÉVI LEIPZIGI KÖNYV-
IPARI VILÁGKIÁLLÍTÁS NAGY
SZAKLAPSZEMLÉJÉN

A GRAFIKAI SZEMLE
IS KIÁLLÍTÁSRA KERÜL

BUGRA Leipzig 1914

Im Tempel der Fachpresse liegt die
Grafikai Szemle
auf

**FISCHER ÉS MIKA
BETŰÖNTŐDE R.-T.
BUDAPEST**

VI, RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célszerű és divatos könyv- és címbetűkből nagy választékot tart. Készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, belüszekrényeket és állványokat a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó berendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

SCHÖNTAG GYULA

SZAKASZTALOS BUDAPEST
VI, KERÜLET, VÁCI-KÖRÚT 51

Az 1907. évi pécsi országos kiállításon ezüstéremmel kitüntetve!

⊗
Kis antiqua-
szekrény 8 K,
nagy szekrény
ára 10 korona

⊗
Árjegyzék
ingyen és
bérmentve

BERTHOLD H.

BETŰÖNTŐDE ÉS RÉZLENIAGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRS.

Fiókok:
Bécs, Szt. Pétervár, Moszkva
és Stuttgart

BERLIN SW

Legnagyobb választék orosz, bolgár, szerb betűkből. Nagy választék különféle körzet- és betűujdonságokból, rézleániákból és a. t. Kivitel az összes világrészekbe

Kizárólagos vezérképviselőség Magyarországon és a Dunai tartományok részére
PUSZTAFI ZSIGMOND · BUDAPEST V.

**a
MAGYAR FÖLDRAJZI
INTÉZET RT.**

*kemigrafiai osztálya,
készíti a legjobb kliséket.
Budapest, v., Rudolf-tér 6.*

GÖNCZ MARISKA
VARGAS SÁMUEL
JEGYESEK

BUDAPEST-PÉCS
1914 JANUÁR HÓ

DÓSAI JÓZSEF

KEMÉNY IRMUS
MILETIUSZ JÁNOS
JEGYESEK
ZOMBOR
1914 JANUÁR

SZEDMER JÓZSEF

HALASI GYULA ÉS NEJE, KELEMEN
FRIGYES ÉS NEJE TISZTELETTEL
MEGHIVJÁK GIZA ÉS DOMONKOS
GYERMEKEIK 1913 DECEMBER 3-ÁN
DÉLELŐTT 9 ÓRAKOR A VIII. KER.
ANYAKÖNYVI HIVATALBAN TAR-
TANDÓ ESKETÉSI ÜNNEPÉLYÉRE
BUDAPEST, 1913. ÉVI NOVEMBER HÓ

WENCZEL LAJOS

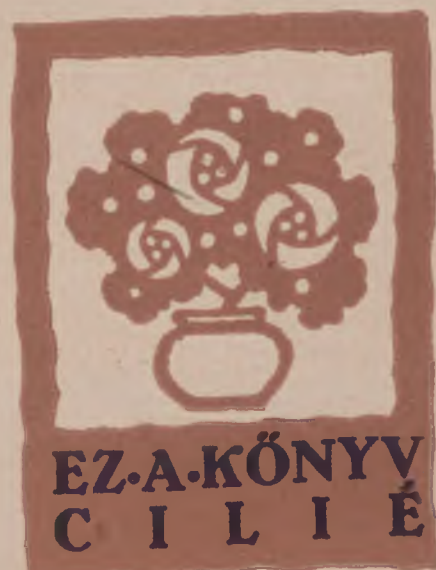

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

BENKŐ ÁRTÚR

KÖNYV-MŰ, ZENEMŰ ÉS PAPIRKERESKEDÉSE
MODERN
ANTIQUARIUM
NYOMDAI
VÁLTSÁG
NAGYKÉPES
LAP-ÁRUFÁZ
NAGYVÁRAD
RÁKÓGZI-ÚT
TELEFON 870

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

ERDŐKÖVES, 1914
SZEPTEMBER HÓ

LMREFI ELZA
SIMON ENDRE
JEGYESEK

FLOREK GYULA

PUSKÁS GYULA
MOHÁCSIMÁRIA
JEGYESEK
BUDAPEST, 1914
JULIUS HÓ 11-ÉN

JÓZSA J.

MENTZNER ILUS
GARBAI GYULA
JEGYESEK

BUDAPEST, 1914 JUNIUS HÓ

CSOMASZ GÉZA

KURZ IDA
KENCEI ENDRE
JEGYESEK

LOSONC
1914 JUNIUS HÓ

DÓSAI JÓZSEF

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

an szerencsénk az igen tisztelt mozgószínház tulajdonos urak és érdekeltek szíves tudomására hozni, hogy már a jövő hét folyamán elkészülnek az első magyar szövegű beszélő, éneklő és zenélő filmjeink, melyek az összes eddig létező

ilynemű felvételeket úgy technikai, valamint művészi szempontból minden tekintetben felülmulnak. Elmulaszthatatlannak tartjuk hangsúlyozni, hogy felvételeink synchronban, vagyis a kép és hang felvétel teljesen egyidejűleg történik úgy, hogy az előadások a közönségben a legökéletesebb illúziót tudják kelteni. E szerint teljesen ki van zárva az az eset, hogy a hang megelőzi a mozdulatokat, vagy viszont, mint az az összes eddigi nem synchron felvételeknél állandóan előfordul. / Saját érdekükben kérjük a t. mozgószínház tulajdonos Urakat, hogy a jövő heti számban megjelenő részletes hirdetésünket a legnagyobb figyelemmel kísérni szíveskedjenek. / Kiváló tisztelettel

Első
Magyar
Beszélőkép
Vállalat

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Czóbel Minka:

Erdő hangja

Tükrökről, szobákról.
Három falu határából.
Egy hét. Álmodok kertje.

Czóbel Minka: Az erdő hangja

Bíró és Schwarcz
könyvnyomda
műintézet
Budapest, Ráday-ut. 20

Budapest 1914. Singer és Wolfner kiadása. VI, Andrassy-ut 16.

MÁGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

FAZEKAS BORISKA
PINTER BERTALAN
≡ JEGYESEK ≡
BUDAPEST, 1914 JANUÁR HÓ

PRELLER JÁNOS

Szedergényi Sándor és neje
Iglóvölgyi B. Alajos és neje
tisztelettel meghívják Lujzka
és Alajos gyermekeik 1914. év
január 28-án/d. e. 10 órákor
a VII. ker. anyakönyvi híva-
talban tartandó esküvőjükre

Világosság rt. Budapest

WENZEL LAJOS

ÚHRIK ILONKA GLUTH FERENC
JEGYESEK

BUDAPEST, 1914. ÉVI JANUÁR HÓ

SZEDMER JÓZSEF

Erős Zoltán és neje, Béde Imre
és neje tisztelettel meghívják Lidia
és Ferenc gyermekeik 1914 január
3-án, d. e. 10 órákor a terézvárosi
templomban tartandó esküvőjükre

Sürgőnycím:
Erős Zoltán
Hársfa-utca 3

KALAMAZNIK M.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

HART AUTO GYÁR

Bíró és Schwarcs könyvnyomdai műintézet Budapest, Ráday-u. 26

H A R T

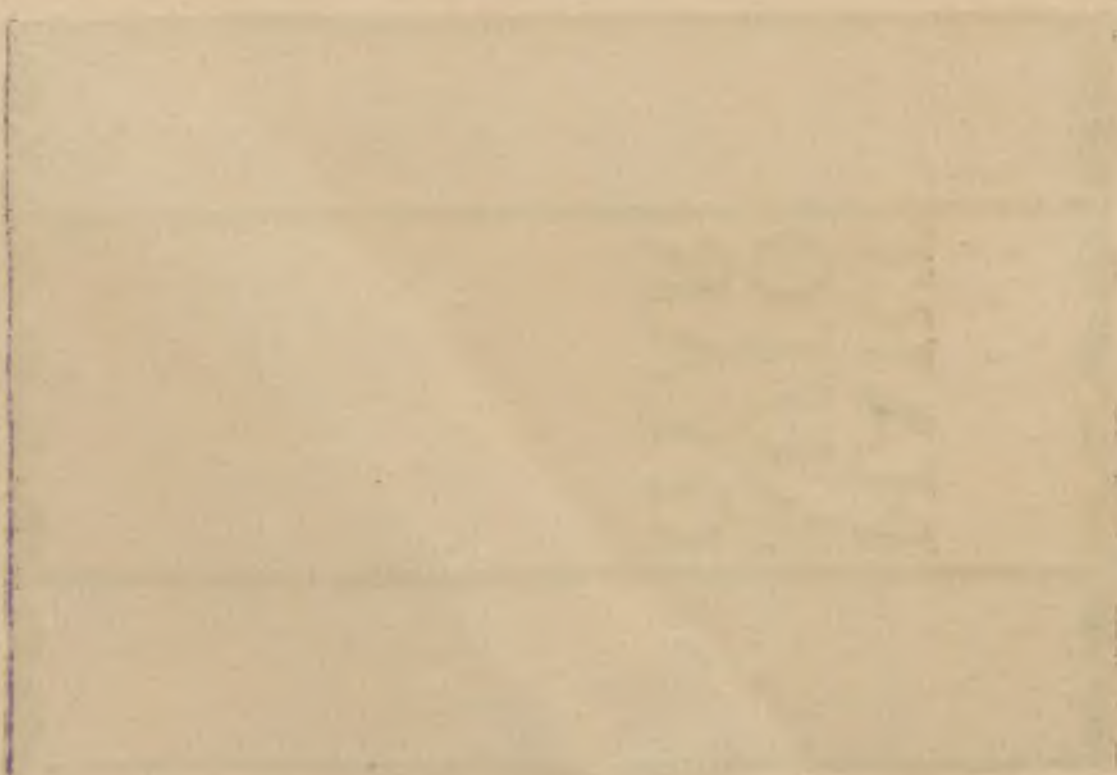
Tisztelt Cím!

Bátforkodunk Tisztelt Címed a legújabb pótlárjegyzetünkkel felkeresni abban a reményben, hogy az elmúlt évben velünk szemben tanúsított jóindulatát ebben az évben sem vonja meg. Egyben felhívjuk figyelmét a Kolozsváron, Kassán és Pozsonyban létező terakatainkra, ahol auto szükségleteit mindenkor becserezheti. Kiváló tisztelettel

Hazai
Autómozbi
R.-T.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

LOSONCZI SÁNDOR ÉS KENDE IMRE
TISZTELETTEL ÉRTESELTIK, HOGY

MAGDOLNA = ZSIGMOND

GYERMEKEIK 1914 SZEPTEMBER 22-ÉN
DÉLELŐTT 10 ÓRAKOR A II. KERÜLETI
ÁGOSTAI EVANGÉLIKUS TEMPLOM-
BAN (FŐHERCEG ALBRECHT-UTCA 9.
SZÁM) HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK.
BUDAPEST, 1914 AUGUSZTUS HÓBAN

LAKÁS: BUDAPEST
III, ERDEI-UTCA 222

FLOREK GYULA

Nagykallósi Endreházy Kálmán
és neje tisztelettel értesítik, hogy

ZSUZSANNA

gyermekük Szentirmai Eszter-
házy Konstantin urral f. évi szept-
ember 22-én házasságot kötött

Szentirmai Eszterházy Herman
és neje tisztelettel értesítik, hogy

KONSTANTIN

gyermekük Nagykallósi Endre-
házy Zsuzsanna urleánnyal szept-
ember 22-én házasságot kötött

WENCZEL LAJOS

SZENTIRMAI ELEMÉR
ÉS NEJE EZUTON ÉRTESELTIK, HOGY

MARGIT

GYERMEKÜK A II. KERÜLETI ANYA-
KÖNYVVEZETŐNÉL HÁZASSÁGOT
KÖTÖTT

BUDAPEST, 1914 AUGUSZTUS HÓ
SÜRGÖNYCIM: SZENTIRMAY

MARGITAI ZSIGMOND
ÉS NEJE EZUTON ÉRTESELTIK, HOGY

GYÖRGY

GYERMEKÜK A II. KERÜLETI ANYA-
KÖNYVVEZETŐNÉL HÁZASSÁGOT
KÖTÖTT

BUDAPEST, 1914 AUGUSZTUS HÓ
ANDRÁSSY-ÚT 188. SZÁM

CSUTHY GYÖRGY

A világ legrégebb, leghiresebb és legnagyobb
nyomdai festékgyára

LORILLEUX CH. ÉS TÁRSA

Alapítva 1818. évben. 13 gyár és 60 lerakat az egész világon. Az 1899. és 1900. évi párisi világkiállításon versenyen kívüli jurytag. Grand Prix: St. Louis 1904. évben, Lüttich 1905. évben, Milano 1906. évben és Brüsszel 1910. évben

Iroda és raktár: Budapest, IV,
Ferenc József-rakpart 27. sz.
Telefonszám: 37-58 és 93-29

Fekete és színes festékek a könyv- és nyomdai, könyvkötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany- és ezüsfestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azok öntése. Kencék. Preparált papírok nyomdák részére

Magyarországi gyár: **BUDAFOKON**, Budapest mellett

BAUER

FRANKFURT A. M. ÉS BARCELONA

ALAPITVA 1837

A LEGRÉGIBB ÉS LEGSZÁLLÍTÓ-
KÉPESEBB BETÜÖNTŐDE

300 MUNKÁS ÉS HIVATALNOK • LEGMAGASABB
KITÜNTETÉSEK: ÁLLAMI-ÉREM, GRAND PRIX STB

Vezérképviselő Magyarországra részére:

HORVÁT LAJOS, BUDAPEST, VI. DÁVID-UTCA 8

WOTTITZ MANFRÉD

Budapest, V, Bálvány-utca 12. Telefon 18-99.
Dombornyomásokhoz való stanznik, fototipiák, kemigrifiák, autotipiák, klisék három- és négy-szinű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Modern könyvkötészet
és aranyozó-műintézet

KLEIN FERENC ÉS TÁRSA

Budapest, VI, Dessewffy-
utca 43. Telefon 54-46

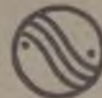
Gleitsmann

A brüsszeli világkiál-
lításán 1910: Grand
Prix. A turini világ-
kiállításon 1911: ver-
senyen kívüli jurytag

E. T.

könyv- és
könyomdai festékgyárak
Budapest

Különlegesség: gyorsan száradó fekete fes-
tékek. Könyvnyomáshoz: CITO. Könyomás-
hoz: PERFEKT. A festékek több minőség-
ben és különféle árakban kaphatók. Színes
festékek. Kencék. „Saxonia“ hengeranyag.

Képviseli: Tanzer Miksa, grafikai szaküzlet
Budapest, VII, Akácfa-utca 50. Telefon 13-70

Ne vásároljon semmiféle

*Ha bármilyen
gépjavitásra
van szüksége,
szólítsa fel a*

József
11-91
telefonszámot

perforológépet, perforáló-
léniát, számláló- és számozó-
gépet lábhajtásra, kézi szá-
mozókészüléket, jegynyomó,
számozó- és fűzőgépet, sod-
ronyt, vágógépet, karton- és
papirlemezvágóollót stb., mi-
előtt árajánlatot nem kérne a

Herrmann és Karig

gépgyártól, Budapest,
VIII, Mária-u. 24-26.